

HITAAT TEKST- TIILIT

ANASTASIA POLJATSCHENKO

TAITEEN MAISTERIN OPINNÄYTE

Aalto-yliopisto /// 2020

Anastasia Poljatschenko

H I T A A T T E K S - T I I L I T

Taiteen maisterin opinnäyte

Master's Programme in Fashion Clothing & Textile Design

Aalto-Yliopisto

2020

Tekijä	Anastasia Poljatschenko		
Työn nimi	Hitaat tekstiilit		
Laitos	Muotoilun laitos		
Koulutusohjelma	Fashion Clothing and textile design		
Vuosi	2020	Sivumäärä	73
		Kieli	Suomi

Tiivistelmä

Opinnäytteessäni määrittelen hitaat tekstiilit käsittelemään tekstiilejä, joiden tekotavat ovat aikaa vievää käsillä tekemistä, kuten neulominen, virkkaaminen tai ryijyn solmiminen. Kyseessä olevat tekniikat ovat käsin tehtynä väistämättä hitaita ja lopputuloksen saavuttamiseksi tulee uhrata aikaa sekä olla kärsivällinen. Yhteistä tekniikoille on myös tekoprosessi, joka pakottaa pysähtymään arjessa.

Opinnäytteessäni toteutin isoäitini kanssa kaksi perinteistä ryijyä, sekä kolme luonnosta joita kutsun tutkielmiksi. Etsiessäni teemaa ja visuaalista aihetta ryijyilleni, päädyin pohtimaan omakuvia ja selfieitä. Aluksi luonnostelin selfieistä esittäviä omakuvia tusseilla ja musteella, mistä päädyin pian abstraktiin muotokieleen. Lopulta päätin lähestyä abstraktia omakuvaa materiaalien kautta. Pohdin, olenko pehmeää silkkiä vai karheaa villakangasta. Mitä jos en sitä itse päättä, vaan annan läheisten valita materiaalit. Omakuva muuttui kollektiiviseksi muotokuvaksi.

Liitin hidastaminen-teeman opinnäytteeseeni, sillä koen sen ajankohtaiseksi omassa tekemisessäni ja se myös tuntuu olevan aihe, mikä on tänä päivänä jatkuvasti esillä. Koen, että koko ajan tulisi olla produktiivinen ja mahdollisimman tehokas, vaikka tekisi mieli hidastaa. Valitseva levottomuuden tunne arjessa tekee pysähtymisestä ajoittain hankalaa. Käsityöt tarjoavat rauhoittavan pakopaikan, ne voivat olla jopa osa omakuvan rakentumista ja ne kehittävät luovuutta, jota voi hyödyntää myös arjen ongelmatilanteissa.

Opinnäytteeni tavoite oli tuoda itselle ymmärrystä siitä, mitkä ovat hitaan työprosessini vaikutukset, ja saadun ymmärryksen kautta jopa kehittää omaa työskentelyä itselle rikkaammaksi sekä nautinnollisemmaksi.

Avainsanat perinnetekstiili, ryijy, omakuva, hidastaminen, käsityöt

Author	Anastasia Poljatschenko				
Title of thesis	Slow Textiles				
Department	Design				
Degree programme	Fashion Clothing and Textile Design				
Year	2020	Number of pages	73	Language	Finnish

Abstract

In my thesis I define slow textiles as those, which ways of making are time consuming handwork, such as knitting, crocheting or making a rya rug. Each of these techniques are relatively slow and they demand time and patience from their maker. Common for each early mentioned techniques is also the process, which forces to stop in your everyday life and take a deep breath.

In my thesis I created three textile sketches for the final pieces, which were two traditional rya rugs. The rugs were made in collaboration with my grandmother. When searching for a visual theme for the rya rugs, I ended up researching about selfies and self-portraits. At first I sketched selfies with ink, which led me to a more abstract way of expressing portraits. Finally I ended up working towards the abstract portrait through materials. I was wondering if I was soft silk or rough linen. What if I would not decide that on my own, but let people who know me decide it on behalf of myself. Self-portrait turned into a collective portrait.

I added the aspect of slowing down to my thesis, since I feel it being current in my own working, but also in general conversations. I feel the need of being productive and efficient, even if I would rather slow down. Constant feel of restlessness makes slowing down in everyday life even difficult. Working with slow textiles offers a moment to slow down, they can be part of building your self-image and they also develop creativity, which can be an asset when encountering problems in everyday life.

Goal of my thesis was to bring myself the understanding of the positive effects of a slow working process, like creating rya rugs. With this knowledge I can pursue to develop my own working routines more enjoyable and versatile.

Keywords traditional textile, rya rug, self-portrait, slowing down

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	1
1.1 LÄHTÖKOHTA	1
1.2 TARKOITUS JA TAVOITE	2
1.3 TYÖN JAOTTELU JA RAKENNE	3
1.4 TYÖTAPA JA MENETELMÄT	4
2 HITAAT TEKSTIILIT	7
2.1 TARVE HIDASTAA	9
2.2 TEKEMISEN MERKITYS	14
2.2.1 OMA TILA	15
2.2.2 ELÄMÄN HALLINTAA JA KÄSILLÄ TEKEMINEN	17
2.2.2.1 POIS ARJESTA.....	18
2.2.2.2 HENKINEN KASVU.....	18
2.2.2.3 LUOVUUS JA SEN KEHITTÄMINEN.....	19
2.3 POHDINTAA MATERIAALEISTA	20
2.3.1 KIERRÄTETTYJEN MATERIAALIEN MERKITYS	24
2.3.2 LÄHEISTENI VALITSEMAT MATERIAALIT	26
2.4 POHDINTAA VÄREISTÄ	27
3 PRODUKTIO	31
3.1 TUTKIELMAT	34
3.1.1 MATERIAALIT	35
3.1.2 SUUNNITTELU	41
3.1.3 TYÖSKENTELY	44
3.1.4 LOPPUTULOS	45
3.2 RYIJYT	49
3.2.1 SUUNNITTELU	52
3.2.2 MATERIAALIT	56
3.2.3 TYÖSKENTELY JA YHTEISTYÖ	57
3.2.4 LOPPUTULOS	61
4 YHTEENVETO	63
LÄHTEET	65

1 JOHDANTO

Aalto ARTS:ssa suoritettuna kandidaatin opinnäytetyöni myötä tutustuin ryijyperinteeseen, opettelin solmimaan ryijyjä ja prosessin myötä kehitin oman tyylin solmia tekstiiliseinävaatteita kierrätetyistä materiaaleista. Maisterin opinnäytetyössäni halusin jatkaa työskentelyä ryijyjen parissa, syventää osaamistani ja toteuttaa kaksi uutta itse suunniteltua taideryijyä.

Taiteellisen produktioni myötä pohdin motiivejani toteuttaa hitaasti valmistuvia tekstiiliteoksia, sekä niiden henkisiä ja fyysisiä vaikutuksia tekijään. Näkökulmani ovat omat kokemukset, joiden tueksi keräsin aineistoa artikkeleista, haastatteluista, sekä kirjalähteistä.

Opinnäytetyöni ohjaajina toimivat Raija Malka ja Hanna-Kaisa Korolainen. Mentorin roolissa toimi isoäitini Marjatta Rajala.

1.1 LÄHTÖKOHTA

Lähtökohtana maisterin opinnäytetyölleni on kandidaatin opinnäytetyöni, jonka myötä perehdyin suomalaiseen ryijyperinteeseen sekä opettelin suunnittelemaan ja solmimaan ryijyjä. Ryijyjä työstäessä kehitin oman tapani solmia tekstiiliseinävaatteita. Kyseiset seinävaatteet solmitaan käytännössä samantyyppisellä solmulla kuin ryijyt, ja materiaaleina käytän villalangan sijaan erilaisia valmiita tekstiilejä. Halusin jatkaa edellä mainittujen työskentelytapojen parissa, sillä koen kandidaatin opinnäytetyöni olleen vain pintaraapaisu aiheesta, jonka uskon olevan itselle ajankohtainen vielä pitkään tulevaisuudessakin.

Liitin hidastaminen-teeman opinnäytetyöhöni, sillä koen sen ajankohtaiseksi omassa tekemisessäni ja se myös tuntuu olevan aihe, mikä on jatkuvasti esillä. Luovan työprosessin hidastamisen vaikutuksia ovat opinnäytetöissään käsitelleet myös esimerkiksi Outi Lehto (2018) ja Susanna Junntila (2015). Koen että koko ajan tulisi olla produktiivinen ja mahdollisimman tehokas, vaikka tekisi mieli hidastaa.

Tämä on todennäköisesti seurausta siitä, miten luonnollisesti vertaan itseäni ympäröivään yhteiskuntaan ja koen, että pitäisi pysyä samassa tahdissa. Jopa silloin, kun en tee mitään, mitä luultavimmin virkkaan, kirjon tai piirrän samalla. Vallitseva levottomuuden tunne arjessa tekee pysähtymisestä ajoittain hankalaa. Kun onnistun pysähtymään, saatan kokea huonoa omaatuntoa siitä, että en juuri sillä hetkellä tee mitään ns. järkevää, mikä veisi itseä eteen päin tai kehittäisi jollakin tavalla.

Etsin teemaa ja visuaalista aihetta ryijyilleni, jolloin päädyin pohtimaan omakuvia ja selfieitä. Aluksi luonnostelin selfieistä esittäviä omakuvia tussilla ja musteella, mistä päädyin pian abstraktiin muotokieleen. Lopulta päätin lähestyä abstraktia omakuvaa materiaalien kautta. Pohdin, olenko pehmeää silkkiä vai karheaa villakangasta. Mitä jos en sitä itse päättä, vaan annan minulle läheisten ihmisten valita materiaalit. Omakuva muuttui kollektiiviseksi muotokuvaksi.

1.2 TARKOITUS JA TAVOITE

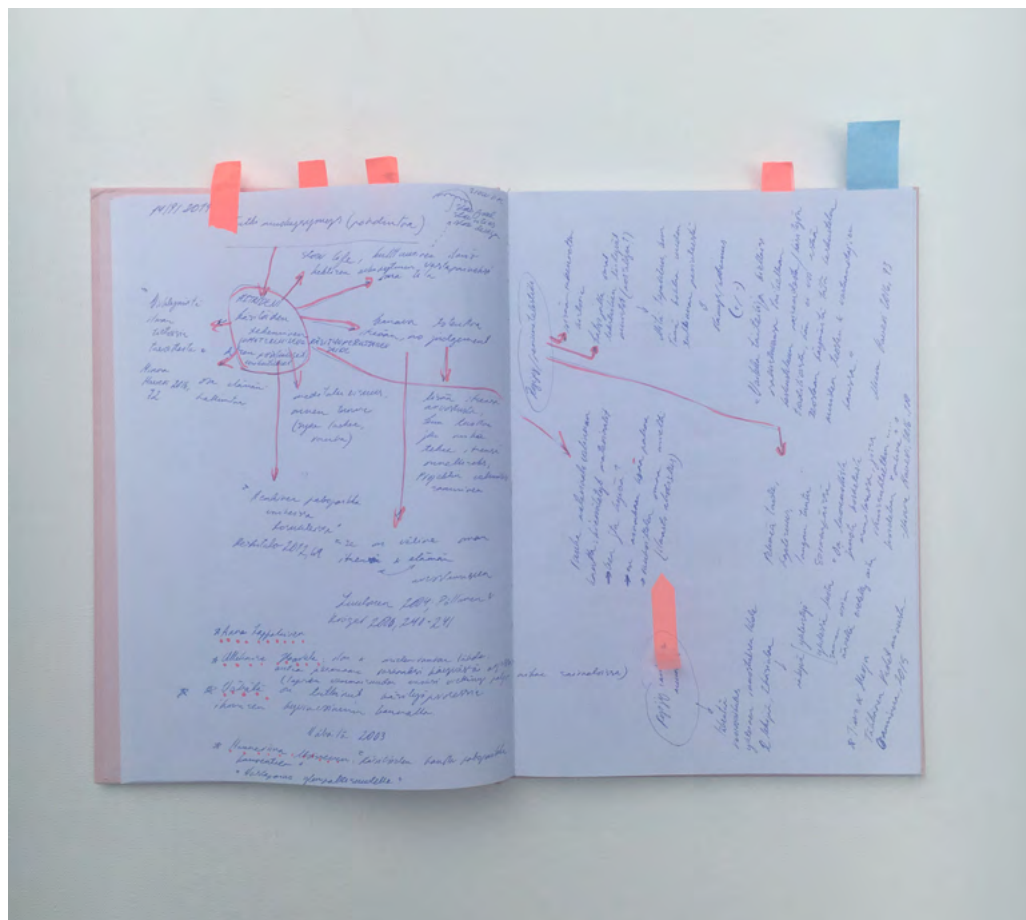
Opinnäytetyöni tavoite on vastata kysymykseen, miten hidas työprosessi lisää mielekkyyttä tekijälleen. Haluan tuoda itselle ymmärrystä siitä, mitkä ovat hitaan työprosessini vaikutukset, ja tämän ymmärryksen kautta jopa kehittää omaa työskentelyä itselle rikkaammaksi ja nautinnollisemmaksi. Uskon, että tietoisuus hitaiden luovien käsitöiden positiivisista vaikutuksista tekee omasta työskentelystä hedelmällisempää ja antaa uudenlaisen näkökulman siihen. Tällaisella näkökulmalla tarkoitan sitä, että työskentelee enemmän sen ehdoilla, mikä on itselle nautinnollista ja ymmärryksen myötä osaa myös tehokkaammin pyrkiä sitä kohti. Opinnäytetyön lopussa pohdin myös, miten tämä näkyy produktioni lopputuloksessa, vai näkyykö ollenkaan.

Oman luonnostelumetodini kautta pohdin myös, millainen on kollektiivisesti toteutettu omakuva sen tekijästä ja lopussa käyn myös läpi, mitä yhteistyö isoäitini kanssa toi prosessiin.

1.3 TYÖN JAOTTELU JA RAKENNE

Opinnäytetyöni koostuu kahdesta osasta. Ensimmäisessä osassa pohdin omia kokemuksia liittyen käsityöprosessiin ja tarpeeseen hidastaa, sekä tarkastelen aiheitani kirjallisuuden tukemana. Toinen osa rakentuu taiteellisen produktion toteutuksesta sekä suunnittelusta, jossa käyn läpi yksityiskohtaisesti työskentelyäni ja sen lopputuloksia.

1. Aukeama työpäiväkirjastani, jossa jäsentelen ajatuksiani miellekartan ja muistiinpanojen avulla.

1.4 TYÖTAPA JA MENETELMÄT

Opinnäytetyössäni noudatan tutkimustyyppiä practice-led research, jossa tutkimus perustuu taiteelliseen luomisprosessiin ja sen havainnointiin. Esimerkiksi Maarit Mäkelä on perehtynyt aiheeseen artikkelissaan Personal exploration: Serendipity and intentionality as altering positions in a creative proces (2016).

Aiheeseen perehtymisen aloitin kirjallisuuskatsauksella, sekä tutustumalla aikaisemmin tuotettuihin tutkimuksiin ja aiheeseen liittyviin artikkeleihin. Keskustelut isoäitini kanssa olivat tärkeä osa ensimmäisen kirjallisen osan rakentumista ja sen pohdintoja. Isoäitini on intohimoinen neuletöiden harrastaja, joka näkee harrastuksellaan olevan paljon positiivisia vaikutuksia iäkkäälle ihmiselle. Antoisat keskustelumme aiheesta ja omien kokemustemme vertailu sekä jakaminen kehitti pohdintojani ja esitteli itselle uusi näkökulmia. Myös keskustelut ohjaajieni kanssa auttoivat jalostamaan omia ajatuksiani ja irrottautumaan säännöistä, joita olin huomaamatta luonut omalle työskentelylleni.

Työstin opinnäytetyöni tekstiä samalla, kun työskentelin ensin tekstiililuonnosten ja sitten ryijyjen parissa. Tekstiililuonnoksia työstäessä syntyi ajatuksia, joita pohdin myös kirjallisessa osuudessa ja joille hain tukea muista lähteistä. Opinnäyteprosessin aikana kirjoitin satunnaisesti ajatuksia työpäiväkirjaan, (kuva 1) johon palasin myöhemmissä työvaiheissa.

Produktio-osuus rakentuu suunnitteluprosessista ja ryijyjen toteutuksesta. Ryijyjä luonnostelin toteuttamalla kolme tekstiililuonnosta materiaaleista, jotka läheiseni olivat minulle valinneet. Pyysin jokaista valitsemaan materiaalin, joka muistuttaa heitä minusta. Näin syntyi väripaletti, joka ei ollut omaa käsialaani. Tämä oli tapa luonnostella ja pyrkiä luomaan jotakin itselle odottamatonta. Opinnäytetyössäni kutsun luonnostelun lopputuloksia tutkielmiksi. Kolmesta tutkielmasta valokuvasin kaksi itselle mielenkiintoista yksityiskohtaa, joiden pohjalta toteutin visuaaliset suunnitelmat ryijyjä varten. Solmin ryijyt yhdessä isoäitini kanssa. Solmimisprosessi oli hidas ja aikaa vievä, joten ryijyjen valmistumien vaati molempien sitoutumisen työhön.

2. Yksityiskohta yhdestä ryijyjä varten toteutetuista luonnoksista.

2 HITAAT TEKSTIILIT

Määrittelen hitaat tekstiilit koskemaan tekstiilejä, joiden tekotavat ovat aikaa vievää käsillä tekemistä, kuten neulominen, virkkaaminen tai ryijyn solmiminen. Nämä ovat tekniikoita, jotka käsin tehtynä ovat väistämättä hitaita ja lopputuloksen saavuttamiseksi tulee uhrata aikaa ja olla kärsivällinen. Yhteistä tekniikoille on myös tekoprosessi, joka pakottaa pysähtymään arjessa.

Termi hitaat tekstiilit syntyi, kun kömpelösti pyrin ohjaajalleni selittämään ajauksiani opinnäytetyöhön liittyen. Mainitsin hitaat tekstiilit muutaman kerran, kunnes minulta kysyttiin, mitä oikein tarkoitin sillä.

Tekstiileistä tekee hitaita, jos niiden rakenteen perusyksikkö on pienikokoinen, kuten neuleen silmukka, jota tulee tuottaa runsaasti isomman pinnan rakentamiseksi. Hitauteen vaikuttavat myös teollistentyökalujen puute tekoprosessissa. Käsillä tekeminen vaatii enemmän aikaa, kuin esimerkiksi tehtaiden neulekoneet. Myös materiaalien ominaisuudet vaikuttavat tekemiseen vaadittavaan aikaan. Paksut ja runsaammat materiaalit rakentavat pintaa nopeammin, kuin ohuet jopa siiman paksuiset materiaalit. Vaikka paksummalla materiaalilla pinta rakentuu huomattavasti nopeammin, määrittelen myös näillä materiaaleilla toteutettavat käsityöt hitaiksi tekstiileiksi, sillä teollisessa tuotannossa niidenkin valmistus olisi nopeampaa.

Entistäkin hitaampia hitaista tekstiileistä tekee tekijän mahdollinen kokemuksen puute. Aloittelija virkkaa mummonpitsineliön huomattavasti hitaammin, kuin kokeneempi tekijä.

3. Yksityiskohta yhdestä ryijystä varten toteutetuista luonnoksista.

2.1 TARVE HIDASTAA

Hektinen arki vaatii vastapainon. Jatkuva liikkeellä pysyminen, henkinen ja fyysinen, vaatii ajoittain pysähtymistä. Opiskelen, työskentelen, suunnittelen ja murehdin asioita, joita en ole vielä tehnyt. Tämä vie energiansa ja pysähtymisen koen palaut-tavan, kuten liikunnan jälkeisen venyttelyn.

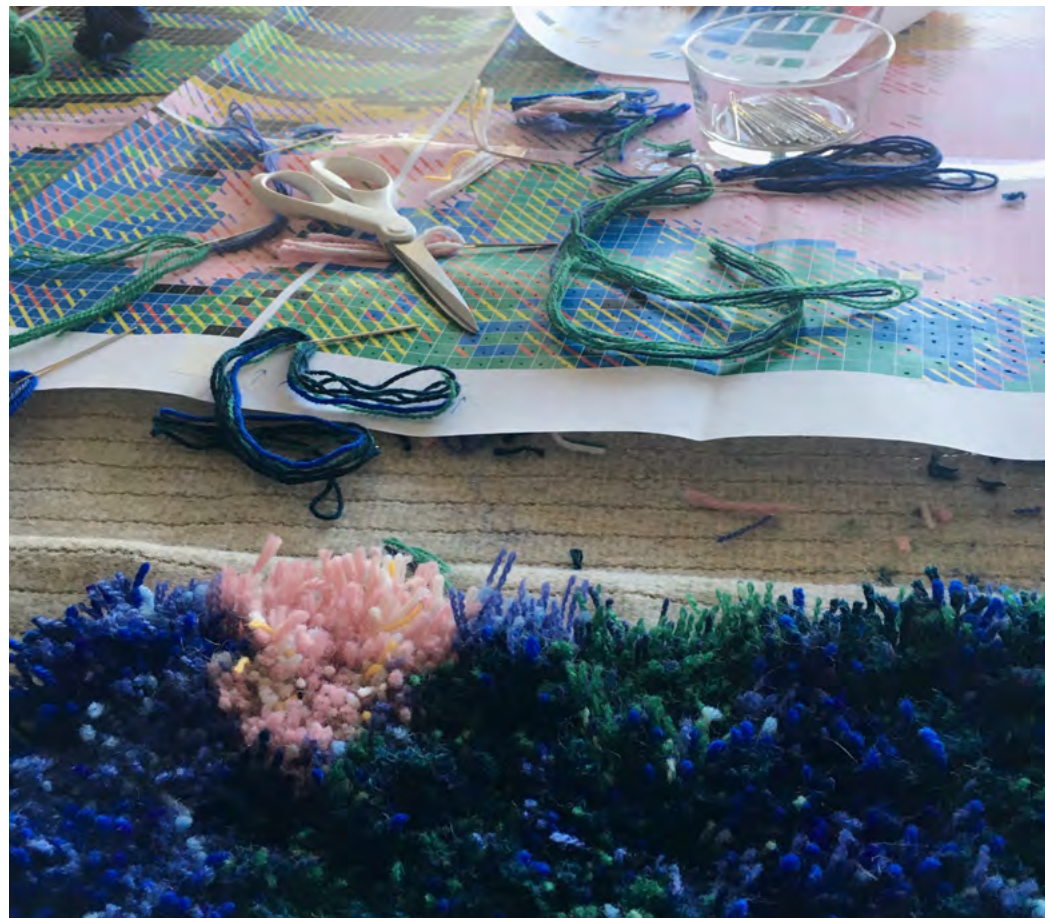
Slow -liikkeestä puhuttaessa tarkoitetaan elämän tahdin ja arjen rauhoittamista. Sen tarkoitus on lopettaa kiirehtiminen, keskittyä hetkeen ja antaa aikaa elämälle, jolloin siitä myös saa enemmän irti. Kiirehtimisen kerrotaan jopa haittaavan muisto-jen kehittymistä, kun se estää elettyjä hetkiä jäämästä mieleemme. (Väre, 2008)

Käsityöharrastusten enenevä menestys voidaan nähdä liittyvän kulttuuriseen slow life -ilmiöön siten, että se on vastakohta nopeasti, teollisesti tuotetulle ja lyhytikäi-selle esineelle (Haveri, 2016, 100). Suomessa Taitoliiton elokuussa 2018 teettämän tutkimuksen mukaan neljännes suomalaisista 36-65- vuotiaista tekee viikoittain käsitöitä tai nikkaroi (Taitoliitto, 2018).

Aikoinaan monet käyttöesineet piti tehdä itse. Isoäiti kertoi, kuinka hän on nuorena kutonut verhoja, pyyhkeitä ja lakanoita kotiin. Silloin tämän kaltainen käsitöiden tekeminen ei ollut vapaaehtoista ajanvietettä, vaan työtä. Näille esineille ja tuotteil-le oli todellinen tarve kotitalouksissa. Nykyään meillä on mahdollisuus ostaa lähes kaikkea valmiiksi tuotettuna ja käsitöiden tekeminen on monelle vapaaehtoinen valinta. Aika on ylellisyys, jota meillä nykyään on. Tänä päivänä useille käsityöhar-rastajille motivaationa toimii varmasti käsitöiden tekemisestä nauttiminen, sekä tylsyyden torjuminen. Käsitöille ei ole enää samanlaista käytännön tarvetta arjessa, joten lopputulosten ei välttämättä tarvitse olla edes käytännöllisiä. Luovat kuosit, materiaalit ja tekniikat tuottavat minulle käsitöiden tekijänä nautintoa. Perinteisten käsitöiden toteuttaminen uudella tavalla tai materiaalilla on inspiroivaa ja se luo ahaa-elämyksiä.

4. Prosessikuva luonnoksesta.

5. Yksityiskohta ryijyn tekoprosessista.

Käsityöesineiden valmistus vaatii usein aikaa, jolloin myös lopputuotteen tarkoitus on olla pitkäikäinen. Jos aikaa on käytetty huomattava määrä tekoprosessissa ja ajattelemme ajan olevan esineen osaelementti samalla tavalla kuin itse materiaali, niin tällöin käsin tehdyn arvo on suurempi, kuin nopeasti ja teollisesti tuotetun. Toki ajan arvottaminen tällä tavalla esineessä riippuu katsojasta. Jokainen näkee ajan hieman eri tavalla.

Katsoja voi nähdä teokseen kulutetun ajan esimerkiksi ryijyn nukkien tai neuleen silmukoiden lukumäärästä. Hän saattaa pystyä aistimaan näistä yksityiskohdista teokseen käytettyjen työtuntien määrän. Sen oivaltaminen saa usein hiljentymään ja arvostamaan. Kun teokseen olisi säilyttä kiireettömyys ja levollisuus siihen käytetyn ajan myötä, ja nyt se on myös katsojan ulottuvissa. Haveri kirjoittaa teoksessaan *Pehmeä Taide*, miten käsityöhön perustuva teos tarjoaa paikan pysähtymiselle ja rauhoittumiselle niin katsojalle, kuin sen tekijällekin (Haveri, 2016, 100). Toki riippuu katsojasta, kuinka hän vastaanottaa teoksen. Kaikki näkevät, ymmärtävät ja aistivat kyseisen ajan eri tavalla. Oma kokemus vaikuttaa siihen, miten katsoo ja mitä huomaa. Mahdollisesti henkilö, jolla itsellä on kokemusta käsitöistä, arvottaa aikaelementtiä enemmän, kuin sellainen jolla ei ole samalla tavalla kokemusta. Mahdollinen oma kokemus voi tuoda lisäarvoa tämän kaltaiselle esineelle. Kun katsoja on ensin itse pysähtynyt tekoprosessin äärelle ja kokenut käsityön valmistamiseen käytetyn ajan ja hitauden, pitää hän todennäköisesti korkeammassa arvossa hitaasti valmistettua esinettä tai materiaalia.

Aina teokseen käytettyä aikaa ei pysty hahmottamaan katsomalla, kun nykytekniikoilla monet asiat voidaan toteuttaa nopeammin ja tehokkaammin, sen sijaan että lähes sama lopputulos syntyisi käsityönä. Jenni Eskolan teos *Väritys (85: 02'35)* on vain graffitia paperilla ja teokseen käytetty aika kerrotaan sen nimessä, mutta itse taideteos on katsojan oivallus ajan käytön määrästä (Rautio, 2019, 8). Teoksissani itse ajan käytön oivaltamisella ei ole yhtä suurta roolia kuin Eskolan teoksessa, sillä myös materiaali ja visuaalisuus ovat oleellisia elementtejä ryijyissäni. Jenni Eskolan teos on visuaalisesti yksinkertaisempi kokemus ja pääpaino on ajan hahmottamisella, mitä on vaikea tehdä tietämättä tarkkaa minuuttimäärää. Saman visuaalisen lopputuloksen voisi luoda nopeammallakin tekniikalla. Tämä on osa teoksen vaikuttavuutta. Taiteilija on tehnyt tietoisesti päätöksen omistaa runsaasti aikaansa hitaalle ja yksitoikkoiselle tekoprosessille ilman oikoteitä.

Teoksen tekemiseen käytettyä aikaa voidaan myös tietoisesti lisätä hidastamalla tekoprosessia, kun tavoitteena on olla enemmän läsnä prosessissa sen sijaan, että tavoittelee vain valmista lopputulosta. Hidastamista työskentelymetodinä on pohjittanut maisteri opinnäytetyössään esimerkiksi Laura Merz. Pyrkimyksenä hänellä oli löytää tekemiselleen oma luontainen rytmi, kun asiat tapahtuvat enemmän omalla painollaan. Hidastamisella hän tavoitteli myös terveellisempiä työtapoja sekä intuitiivisempaa työskentelyä. (Merz, 2015, 46)

Aloitin meditoinnin muutama vuosi sitten. Latasin sovelluksen, jonka avulla tein meditointiharjoituksia. Huomasin aamumeditoinnin hidastavan päivän tahtia ja iltameditoinnin parantavan unenlaatua. Muutokset olivat niin huomattavia, että ymmärsin kaipaavani ajoittaista pysähtymistä arjessani. Kun hektisyys yltyy siihen, että illalla ajatukseni valvottavat ja levottomuus estää nukahtamasta, on aika pysähtyä ja nollata. Lasken sykkeeni keskittymällä hengitykseeni ja ympäröivään tilaani. En suunnittele huomista päivää tai murehdi tilin saldoa, vaan tiedostan ympärilläni olevan tilan. Huomaan peittoni olevan pehmeä ja painava, tarkkailen valoja tilassa ja tunnen lämpötilan huoneessa.

Koen samanlaista rauhoittumista, pysähtymistä ja hetkessä olemista tehdessäni käsitöitä. Tarkkailen värejä ja materiaaleja, tunnen tekstiilit sormieni välissä ja huomaan työni etenevän. Se antaa myös onnistumisen tunteen, kun luon jotakin mitä olen ensin mielessä suunnitellut. Se myös saa tuntemaan produktiiviseksi, vaikka en sillä hetkellä opiskele tai tee mitään ns. järkevää. Koen helposti, että tuhlaan aikaa, jos en ole jatkuvasti produktiivinen. Käsitöitä tehdessä rentoudun, kun samaan aikaan tuotan pintaa tai tekstiiliä ja koen sen kautta olevani tuottelias.

Pallasmaan teoksessa Ajatteleva Käsi, hän kirjoittaa käden olevan mieleemme jatke, joka muuttaa ajatuksen konkreettiseksi kuvaksi (Pallasmaa, 2017, 12). Luovan työn tekeminen vaatii minuuden ja ympäröivän maailman osallistumista. Tämän seurauksena jokainen merkittävä teos on luonteeltaan representaatio maailmaa sekä alitajuinen tekijän omakuva (Pallasmaa, 2017, 88). Rentoutuessani käsityön äärellä, jolla ei ole ennaltamäärättyä suunnitelmaa, esimerkiksi kirjontatyö, kankaalle muodostuu kuvitus sen hetkisestä olotilastani värien ja muotojen tulkitsemana. Ajatukseni ja mielentilani siirtyvät käden kautta lankojen avulla kankaalle, kun intuition ohjailemana puuhastelen käsilläni.

2.2 TEKEMISEN MERKITYS

Olen lapsesta asti harrastanut käsitöitä. Isoäiti opetti, miten virkataan pipoja ja neulotaan nukelle toppi. Tästä lähtien olen kokeillut uusia tekniikoita ja aloittanut tusinoittain erilaisia käsityöprojekteja. Uteliaana ihmisenä innostun helposti uusista asioista ja olen joutunut opettelemaan olemaan kärsivällinen ja saattamaan edes joka toisen projektin loppuun. Muistan miten pienenä virkkasin isoäidin keltaisista nauhalangoista nutturaverkkoja. Ne näyttivät kamalilta ja monet varmasti naureskelivat niille, mutta se oli taas jotain uutta, mitä kokeilla ja tein sitä innolla ja intohimolla.

Huomaan joskus tekeväni käsitöitä, joiden lopputulos ei olekaan omasta mielestä tyylikäs ja ihmettelen, miten en sitä huomaa, kuin vasta työn ollessa valmis. Se johtuu varmasti siitä, että on enemmän tekemisen ilon pauloissa, kuin lopullisen tuotteen innoittama.

Esimerkiksi viime kesänä virkkasin topin, mitä isä kuvaili luotiliiviksi. Huomasin saman vasta työn loppuvaiheessa. Tekoprosessin aikana nautin isojen silmukoiden virkkaamisesta ja siitä, miten kiinnostavan pinnan kahden eri värisen langan samanaikainen virkkaaminen sai aikaan. Lopputulos sen sijaan ei ollut toimiva, kun toppi oli jäykkä ja omastakin mielestä mauton. Tekemisellä oli suurempi merkitys, kuin lopputuloksella. Luotiliivin virkkaaminen sai aikaan hyvää oloa ja innostusta. Se oli kanava minkä avulla toteutin luovuuttani. Useilla langoilla virkatut silmukat rakensivat tukevan tekstiilin, jota oli mukava pidellä käsissä samalla kun työstin sitä lisää. Tekstiiliä oli miellyttävää käsitellä, kun se ei valunut käsistä ja virkkuukoukku sujahti helposti isojen, kaarevien ja tukevien silmukoiden läpi.

2.2.1 OMA TILA

Aalto yliopistossa vuonna 2017, Raija Malkan järjestämällä Taiteellinen ilmaisu-kurssilla toteutin tekstiileistä solmitun seinävaatteen, jonka korkeus on puolitoista metriä ja leveys kaksi metriä. Teoksen nimeksi tuli *Oma tila* (kuva 6).

Teoksen tekoprosessi oli hidas ja vaativa. Solmin erilaisia tekstiilimateriaaleja kanavakankaalle, kuten villanukkia ryjiyyn. Työstin teosta olohuoneeni matolla aina työpäivän jälkeen. Nämä olivat hetkiä, kun pysähdyin ja rauhotuin päivän aherruksen jälkeen. Samalla pohdin päivän tapahtumia ja saatoin jäädä ihmettelemään jotakin, mitä en ollut ehkä päivällä huomannut. Otin aikaa itselle ja ilman etukäteen laadittua suunnitelmaa työstin seinävaatetta intuition varassa. Käytin niitä materiaaleja ja värejä, jotka siinä hetkessä innostivat ja solmin niitä pohjakankaalle siten, miten ne tuntuivat siihen asettuvan parhaiten. Nuo hetket olivat minun oma tilani. Omat ajatukset, omat värit, omat näkemykset asetella kankaat ja oma pieni pakopaikka kiireisen päivän jälkeen.

Fiktiivisessä teoksessa nimeltään *Penelopeia*, jonka on kirjoittanut Margaret Atwood, nykyään manalassa asuva ja Kreikan mytologiasta tuttu Penelopeia kertoo miten aikanaan käsityöt tarjosivat pakopaikan kiusallisissa sosiaalisissa tilanteissa. ”Olen ymmärtänyt, että nykyisin ei ole muotia opettaa tytöille käsitöitä, mutta onneksi minun aikamani oli toisin. On aina eduksi, kun käsillä on jotakin tekemistä. Jos joku siinä tilanteessa esittää sopimattomia ehdotuksia, voi olla olevinaan niin kuin ei olisi kuullut. Eikä joudu vastaamaan.” (Atwood, 2005, 21)

Teokseni *Oma Tila* visualisoi tunnelmiani ja oloani, kun otan oman tilan haltuuni ja tinkimättömästi toteutan omaa intuitiota. Hitaat tekstiilit ovat minulle parhaimmillaan itsensä toteuttamista ilman tehtävänantoa tai edes välttämättä päämäärää.

Intuitiota pidetään oleellisena osana luovaa prosessia, eikä intuitiivisen prosessin etenemiselle ole yleistä määritelmää. Luovaan tekemiseen liittyvää intuitiota on pidetty jopa mystisenä käsitteenä, koska sen luonnetta ei pystytä tarkkaan kuvailemaan. Intuitiivinen kokemus on henkilökohtainen ja se voi olla myös moniaistillinen. Tekijän luonne sekä taito ja osaaminen ovat osa edellä mainittua kokemusta. (Raami, 2015, 267)

Itselle intuitio on tärkeä osa luomisprosessia. Mielestäni parhaimmat teokseni ovat syntyneet, kun olen syventynyt työskentelyyni vailla päämäärää. Pyrin usein tietoisesti tilanteeseen, jossa piirrän, solmin seinävaatteita tai maalaan ilman tarkkoja ennakko-odotuksia lopputuloksesta. Tavoitteenani on luoda puitteet intuitiiviselle työskentelylle.

6. Oma Tila (2017), 200 cm x 100cm

2.2.2 ELÄMÄN HALLINTA JA KÄSILLÄ TEKEMINEN

Käsillä tekeminen ja käsityöt voivat olla eräänlaista terapiaa. Ne harhauttavat epämiellyttäviä ajatuksia ja ovat samalla työkalu, jolla kehittää itsetuntoa. Käsityöt myös kehittävät jokaisesta löytyvää luovuutta, mikä rikastuttaa yksilön ajattelutapaa.

7.

2.2.2.1 POIS ARJESTA

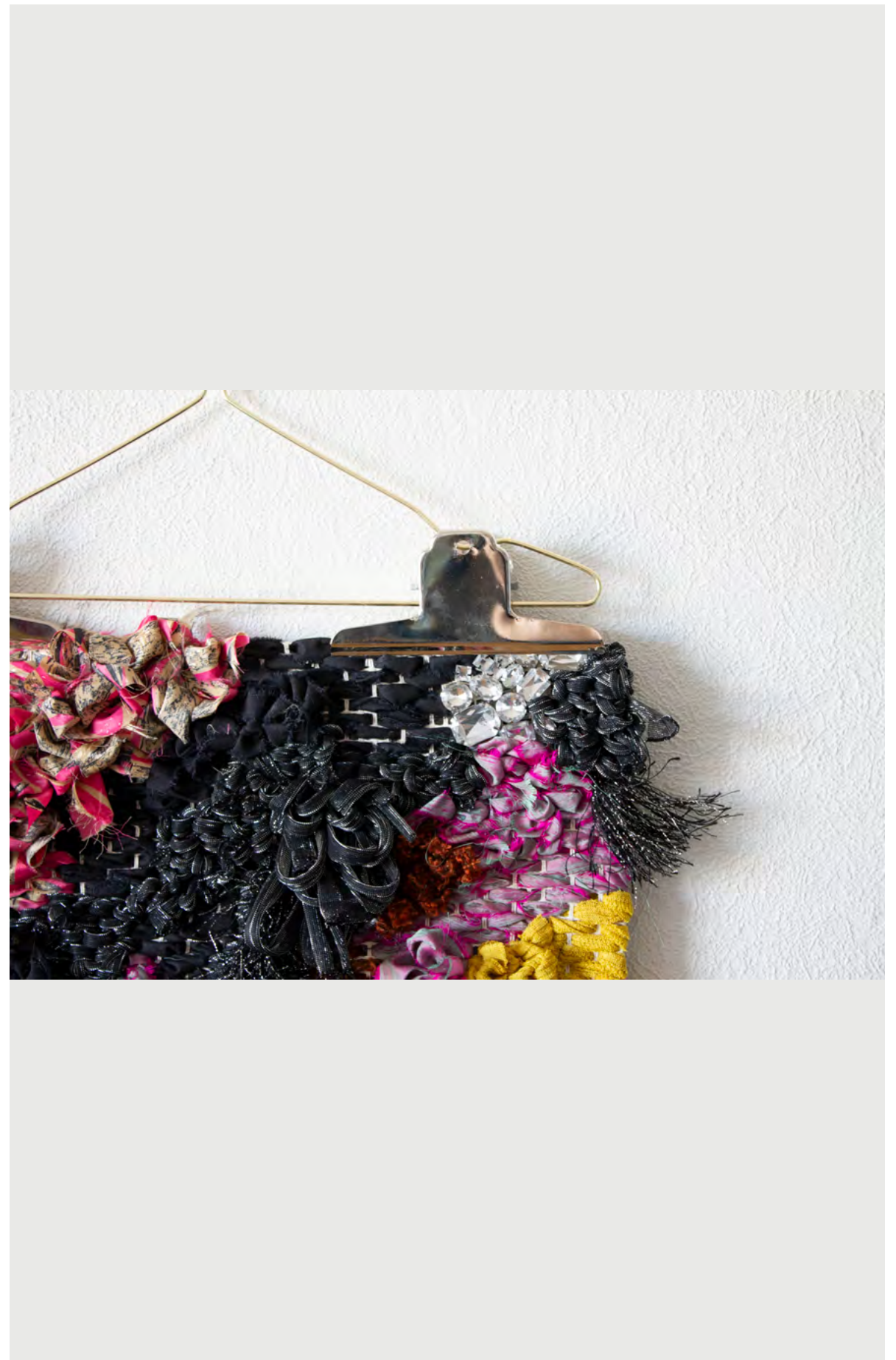
Tekstiiliteoksia jotka on luonut Ullakaisa Kaarlela, oli esillä Emil Cedercreutzin museon ITE -näyttelyssä vuonna 2018. Teosten aiheita ja hahmoja oli ammentu muiden omaishoitajien kokemuksista, sekä Kaarlelan omista kokemuksista tyttärensä omaishoitajana. Näyttelyssä oli esillä tekstiiliteos nimeltään Kaikesta voi selvitä, mikä koostui tekstiiliveistoksesta, sekä kudotusta taulusta. Veistos esittää nuoren tytön pyörätuolissa, jonka takana seisoo aikuinen nainen. Taulussa on kuvattu mieshahmo, joka on loukannut jalkansa. Hahmot ovat Kaarlela, sekä tämän tytär ja mies. Teos kuvaa aikaa, kun perheessä kaikki kolme sairastivat. (Kummala, 2018) Kaarlela on tyttärensä sairastamisen vuoksi viettänyt paljon aikaa sairaaloissa ja laitoksissa, joissa on odotellessa ollut aikaa tehdä käsitöitä. Hän kokee taiteen tekemisen olevan nautinto ja samalla terapiaa, kun se vie tekijänsä hetkeksi pois arjesta ja sen vaikeista hetkistä. Kaarlelan kirjontatöissä värit asettuvat kankaalle työn edetessä, ilman tarkkaa ennalta määrättyä suunnitelmaa. (Karjalainen, 2019)

2.2.2.2 HENKINEN KASVU

Käsityötieteen professori Sinikka Pöllänen artikkeli yle:n nettisivuilla käsittelee käsitöiden tuottamia positiivisia vaikutuksia niiden tekijöissä: "Kysymys on vapaaehtoisesta toiminnasta, jolla haetaan mielenrauhaa sekä hyödyllisyyden ja tyytyväisyyden tunnetta". (Pöllänen, 2014) Käsityöt voivat jopa kasvattaa tunnetta elämän tarkoituksellisuudesta tai rauhoittaa arkea. Jos ajatellaan, että luotu konkreettinen käsityö on samalla esineellinen ja visuaalinen ilmentymä sen tekijän persoonasta, niin käsitöillä voidaan sanoa olevan rooli myös ihmisen omakuvan rakentumisessa. Tästä näkökulmasta katsottuna käsitöiden harrastaminen auttaa kehittämään ja ylläpitämään omaa itsetuntoa. Käsitöillä on myös parantavia ominaisuuksia, kun ne voivat olla suurikin apu vaikeiden asioiden käsittelyssä. Tällöin on voimaannuttavaa oivaltaa, että ei ole elämässä täysin virran vietävänä, vaan pystyy itse säätämään edes joitakin asioita omassa maailmassa. (Pöllänen, 2014)

2.2.2.3 LUOVUUS JA SEN KEHITTÄMINEN

Jokaisessa meistä on esteettistä luovuutta, jota hyödynnämme ja käytämme erilaisissa määrin. Tähän vaikuttavat mm. kasvatus. Käsitöiden luova prosessi on verrattavissa luovaan ongelmanratkaisuprosessiin. Mielikuvituksellinen toiminta, kuten käsityöt, opettavat tekijää kehittämään vaihtoehtoja. Esimerkiksi langan loppues-
sa tekijä pohtii vaihtoehtoja, miten jatkaa työskentelyä ja mitkä ovat ratkaisun mahdolliset lopputulokset. Kyseessä on taito, jota voi soveltaa myös arjessa. Kyky luoda mielessä positiivisia tulevaisuuden skenaarioita tai kirkkaampi huominen liittyy luovuuteen. Kehittämällä omaa luovuutta voi rikastuttaa ajattelutapaansa. (Vähälä, 2003, 25, 41, 51)

8. Yksityiskohta yhdestä ryijystä varten toteutetuista luonnoksista.

2.3 POHDINTAA MATERIAALEISTA

Työstettävillä materiaaleilla on huomattava vaikutus tekovaiheen aikana vallitseviin tunnelmiin. Niihin vaikuttavat värit ja omalla kohdalla vahvemmin tuntu.

Kuvataiteilija Minna Soraluoma muun muassa virkkaa muovisista ruokakauppojen kasseista miniatyyriversioita. (kuva 9) Epätavallinen materiaali on hankala työstää virkkaamalla ja työskentely on raskasta käsille. Se on myös hidasta, minkä Soraluoma kertoo tuovan lisäarvoa ja vaikuttavuutta teokselle. Hän kokee ajan olevan yksi teostensa elementeistä, samalla tavalla kuten niissä käytetty materiaali. (Haveri, 2016, 101)

9. Minna Soraluoman Ikonostaasi -teos (2006)

Lähden usein liikkeelle materiaalista. Kun löydän materiaalin, joka kiehtoo tuntunsa tai visuaalisuutensa puolesta, tiedän että minun tulee tehdä siitä jotakin. Ruumiin ja käden viisaus ovat esimerkiksi käsityöammattilaisen ja kuvataiteilijan työskentelyn perusta. Kyseessä on kyky ymmärtää materiaalien luonnetta ja mahdollisuuksia käsien sekä kehon avulla. (Pallasmaa, 2017, 80)

Tekstiiliteosteni, joita solmin kierrätetyistä materiaaleista, tekoprosessissa materiaaleilla suuri merkitys. Ne vaikuttavat tekoprosessin luonteeseen ja samalla tekijän omaan olotilaan. Jäykkää kangasta on raskaampi työstää ja helposti laskeutuvaa ohutta kangasta on mielestäni miellyttävämpää solmia, sekä pidellä käsissä. Jos kuitenkin esimerkiksi vaikeasti työstettävän tekstiilimateriaalin kylläinen kaunis väri saa minut todella innostumaan, silloin saatan arvottaa värin tekoprosessissani korkeammalle verrattuna tuntuun.

Kun olen ensin vääntänyt ja ajoittain repinyt jäykkää ja karheaa kangasta läpi pohjakankaan, onnistuneen lopputuloksen näkeminen hymyilyttää. Kun kokee onnistumisen tunteita, luottamus omiin kykyihin kasvaa ja itsetunto vahvistuu (Vähälä, 2003, 52). Omasta näkökulmasta, vaikeudet tuovat myös lisäarvoa teokselle. Tarkoitukseni on kuitenkin nauttia luomisprosessista ja mielihyvän tavoittelu on iso osa sitä. Kun vaikeuksia on kohtuudella, ei liikaa, prosessi on inspiroiva ja tyydyttävä (Pallasmaa, 2017, 42).

Aiheeseen syvemmin perehtynyt psykologi Mihaly Csikszentmihalyi on tunnistanut ja nimennyt psykologisen flow-tilan. Edellä mainitussa tilassa henkilö on täydellisen keskittynyt tekemiseensä, jolloin hän hyödyntää koko osaamistaan. Tekijä ei tylsisty tai tunne tehtävää ylitsepääsemättömäksi. Hänen koko olemuksensa on tekemisessä läsnä, täydellisessä keskittymisen tilassa. (Csikszentmihalyi, 1988, 30-32) Flow-tilassa ihmiset voivat kokea olevansa onnellisimmillaan.

Vaikeudet luovat teoksiini myös tietynlaisia pintojen vaihteluja. Ihanan pehmeää kangasta on miellyttävää työstää, joten sitä todennäköisesti esiintyy enemmän, kuin kankeaa hankalasti käsiteltävää tekstiiliä. Materiaalia tulee kuunnella, ymmärtää ja sitä ei tule pakottaa muotoon (Pallasmaa, 2017, 38).

2.3.1 KIERRÄTETTYJEN MATERIAALIEN MERKITYS

Opinnäytetyöni tutkielmissa (kuva 10) käytetyt solmittavat materiaalit ovat valinneet ihmiset, jotka ovat minulle läheisiä. Monet tekstiileistä on hankittu kirpputoreilta, missä tekstiilien kirjo on valtava ja mistä löytyy kaiken tyyllisiä vaatteita. Ohjeistin henkilöitä valitsemaan materiaalit niiden tunnun, värin tai kuosin perusteella, eikä itse tuotteen. Tärkeää ei ollut se, onko kyseessä hame vai viltti, sillä tekstiili puretaan tekoprosessin aikana pienemmiksi paloiksi ja valmiissa luonnoksessa tekstiilin alkuperäistä käyttötarkoitusta on mahdotonta hahmottaa.

Olen myös aikaisemmissa töissäni usein käyttänyt kierrätettyjä materiaaleja, joita löydän pääasiassa kirpputoreilta, missä eri tyylisten materiaalien kirjo on loputon. Tämän kaltaisen materiaalien hankinta luo omat rajoitteensa, kun lopputulos riippuu siitä mitä on sattunut löytämään, eikä kesken loppunutta materiaalia pysty hankkimaan lisää kaupan hyllyltä.

Kierrätetyt materiaalit myös rakentavat lopulliselle tekstiilille tarinallisuutta, kun tekstiilillä on ollut jo aikaisempi funktio ja rooli. Koen tämän kaltaisen tarinallisuuden olevan merkittävä osa teosta, sillä se muokkaa katsojan tapaa tarkastella teosta. Tällöin lähes väistämättä pohtii, mihin materiaalia on mahdettu aikaisemmin käyttää. Onko se osa hääpukua, pala pitsipöytäliinaa vai isoäidin verhot?

Koen että kierrätetyt tekstiilit työskentelymateriaalina, annan funktion ja uuden merkityksen esineelle, joka on toiselle tarpeeton. Pohdin paljon kulutusta ja pyrin hankkimaan itselle vain tarpeellisia esineitä, jotka kestävät aikaa ja kulutusta. Suurin osa vaatteistani on ostettu käytettyinä. Harrastan kirpputoreja, koska niistä löytää laadukkaita vaatteita edullisesti, erikoisia tekstiilejä ja kuoseja, sekä koen samalla tekeväni edes jotain pientä hyvää maapallomme hyväksi, kun ostan second hand -tuotteita. Saan mielenrauhaa, kun en osta teosteni kaikkia tekstiilimateriaaleja uutena pakasta, vaan hyödynnän materiaalia, joka on käynyt toiselle tarpeettomaksi.

Kierrätettyjen materiaalien käyttö taiteessa ja muotoilussa on yleistynyt ja se voidaan nähdä kannanottona ja vastaiskuna ylenpalttiselle kulutukselle ja massatuotannolle. Käyttämällä kierrätettyjä materiaaleja teoksissani haluan osoittaa, miten

10. Yksityiskohta yhdestä ryijyjä varten toteutetuista luonnoksista.

luovalla tekstiilin työstämisellä saadaan aikaan jotakin täysin erilaista verrattuna materiaalin alkuperäiseen funktioon. Kulunut jakku muuttuu mielenkiintoisen näköiseksi osaksi seinätekstiiliä, mikä toivon mukaan ilahduttaa, hymyilyttää tai inspiroi katsojia.

Suomalainen tekstiilitaiteilija ja muotoilija Aino Favén on toteuttanut arvokkaan näköisiä koruja ja valaisimia (kuva 11) muovijätteestä, kuten hedelmämuovipusseista ja kosmetiikkapulloista. Favén kertoo muovipusseista valmistettujen kaulakorujen (kuvat 12 ja 13) kommentoivan valtameriemme suuria jätelauttoja, jotka ovat haitaksi villieläimille ja luonnolle. Kaulakorut ovat samalla muistoseppeleitä linnuille, jotka ovat menehtyneet muovijätteen seurauksena. (Recycled Art, 2020)

Favénin teoksissa alkuperäinen materiaali, joka ei ole erityisen arvokas, juhlava tai näyttävä, muuntuu sellaiseksi lopullisessa teoksessa. Kaulakorut ovat edustavia ja elegantteja. Tietäen raaka-aineen alkuperäisen funktion, lopputuotteessa on enemmän arvoa sen tarinallisuuden sekä materiaalin muuttuneen olomuodon myötä.

11. Aino Favén, valaisin.

12. Aino Favén, kaulakoru.

13. Aino Favén, kaulakoru.

2.3.2 LÄHEISTENI VALITSEMAT MATERIAALIT

Tutkielmissani tarinallisuutta luo materiaalien alkuperä, ja itselle vielä enemmän se, kuka on valinnut minkäkin kankaan. Valitsiko sisko mustan kiiltävän materiaalin vai kirkkaan keltaisen neuloksen?

Tarinallisuuden lisäksi materiaalien alkuperä vaikuttaa tekemiseen ja sinä aikana koettuihin tunnelmiin. Ne loivat teeman ajatuksille, joita kävin mielessäni kun työstin tutkielmia. Solmiessani siskon valitsemaa kangasta ajatukseni poukkoilivat yhteisistä lapsuuden muistoista siskon tekemiin herkkuruokiin ja siitä meidän yhteiseen Malesian-matkaamme. Varmasti jokaisen materiaalin kohdalla pohdin myös kysymystä, miksi henkilö oli valinnut juuri tämän tekstiilin ja millainen ihminen sen oli mahdollisesti omistanut aikaisemmin. Materiaalit herättivät ajatuksia ja tunnelmia, jotka linkittyivät tekstiilien alkuperään ja henkilöihin, jotka ne olivat valinneet. Olin imarreltu, kun läheiseni olivat valinneet mielestäni vain kauniita ja silmää miellyttäviä kankaita. Ajatus siitä, että he yhdistävät minut jollakin tapaa näihin kauniisiin materiaaleihin, on mieltä ylevöittävää.

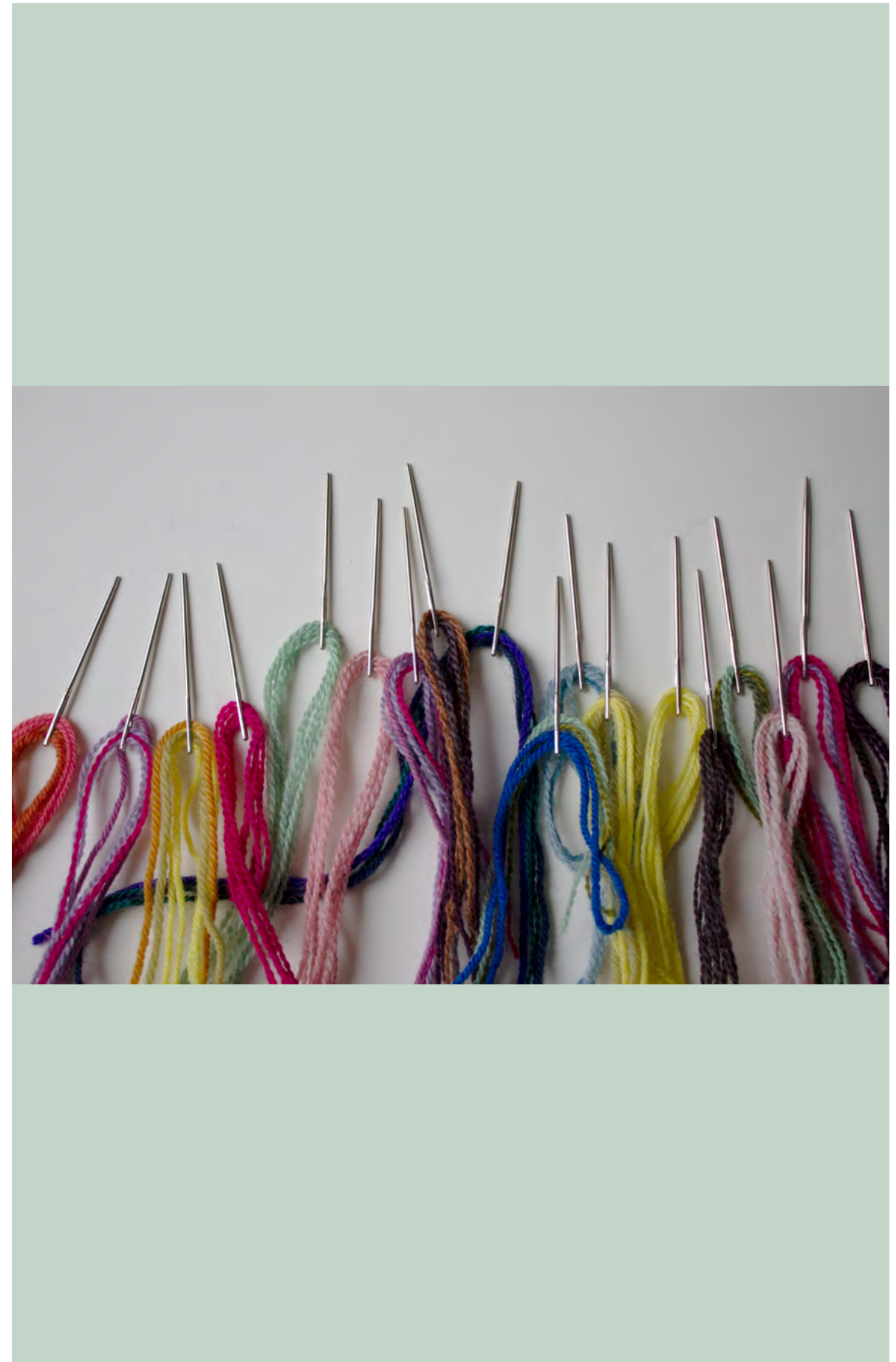
2.4 POHDINTAA VÄREISTÄ

Johannes Itten oli sveitsiläinen taidemaalari, opettaja sekä väriopin teoreetikko. Teoksessaan Värin taiteessa hän kirjoittaa: ”Taiteilija käyttää värejä ja pintoja itseilmaisun keinona, mutta voima tulee hänestä itsestään. Hän muotoilee kokemuksiin vaiston ja innoituksen johdattamana. Miten tahansa taide kehittyykään, väri on aina olennainen kuvan osatekijä.” (Itten, 1961)

Itselle esteettisesti miellyttävien värien ja pintojen kanssa työskentely on inspiroivaa. Koen olevani onnellinen, kun katson silmiä hiveleviä värejä. Varsinkin jos ne ovat osa työskentelyäni. Värien sommittelu, sekä itselle jännittävien väriyhdistelmien löytäminen synnyttävät riemua. Se innostaa ja motivoi työskentelemään.

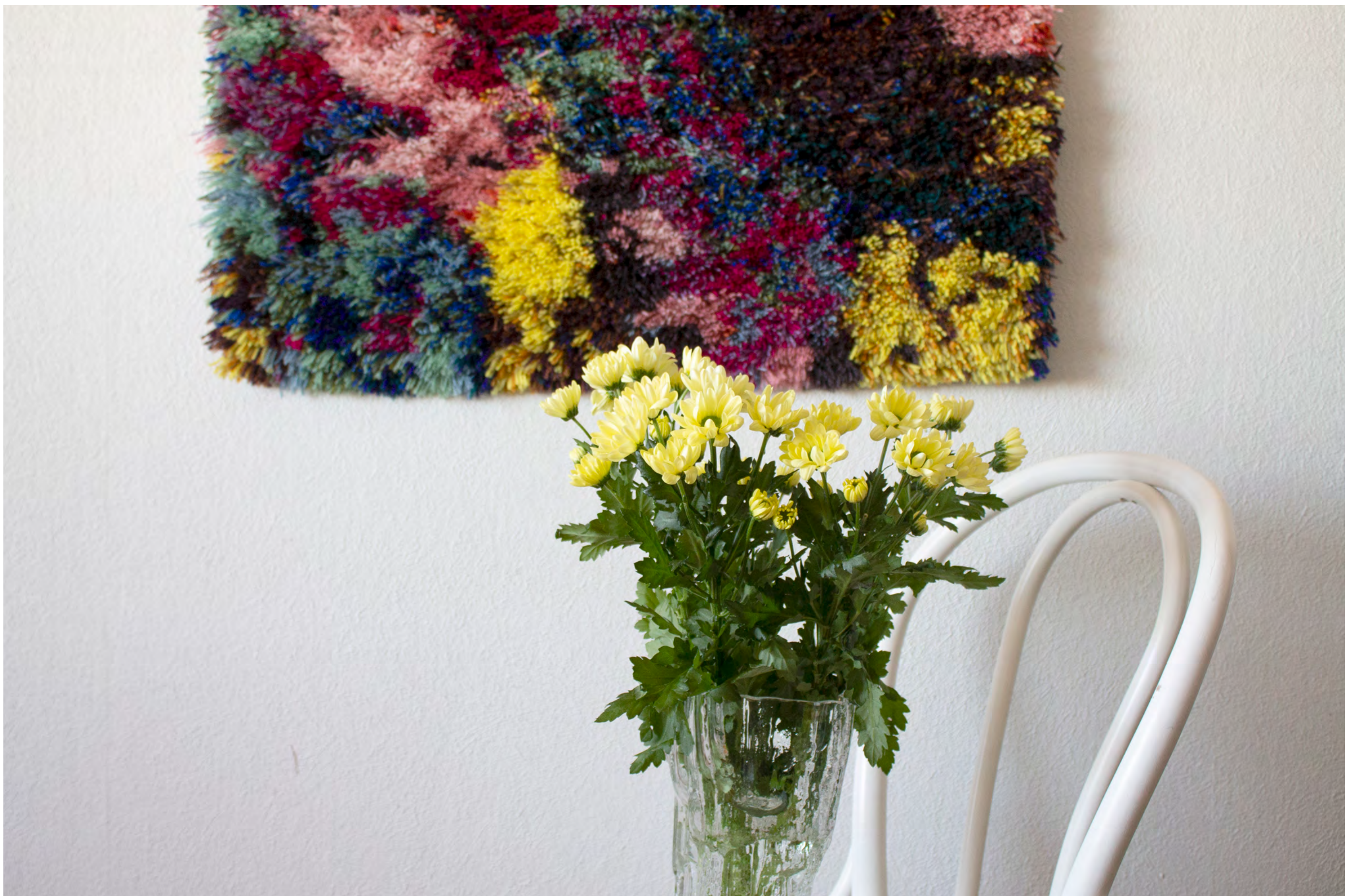
Teoksissani on lähestulkoon aina yksi tai useampi kylläinen väri ja usein yksi niistä on teoksen ”pääroolissa”. Näiden värien ympärille sommittelen muut värit, jotka ovat usein murrettuja tai vähemmän kylläisiä. Harvemmin työstän teoksissani vain yhtä väriä ja sen eri sävyjä. Pysin myös usein luomaan selkeän kontrastin vaaleimman ja tummimman värin välille.

Produktioni tutkielmat on toteutettu ilman ennakkoon tehtyä suunnitelmaa. Valitsin kolmen tutkielman päävärit ja -materiaalit etukäteen, mutta se miten ne asettuivat pohjakankaille, riippui sen hetkisestä mielialasta ja kärsivällisyyden määrästä. Tutkielmat on toteutettu intuitiivisesti, mikä on osa luonnosteluprosessiani.

14. Ryijyn nukkien erilaisia lankakombinaatioita pujotettuna ryijyneuloihin.

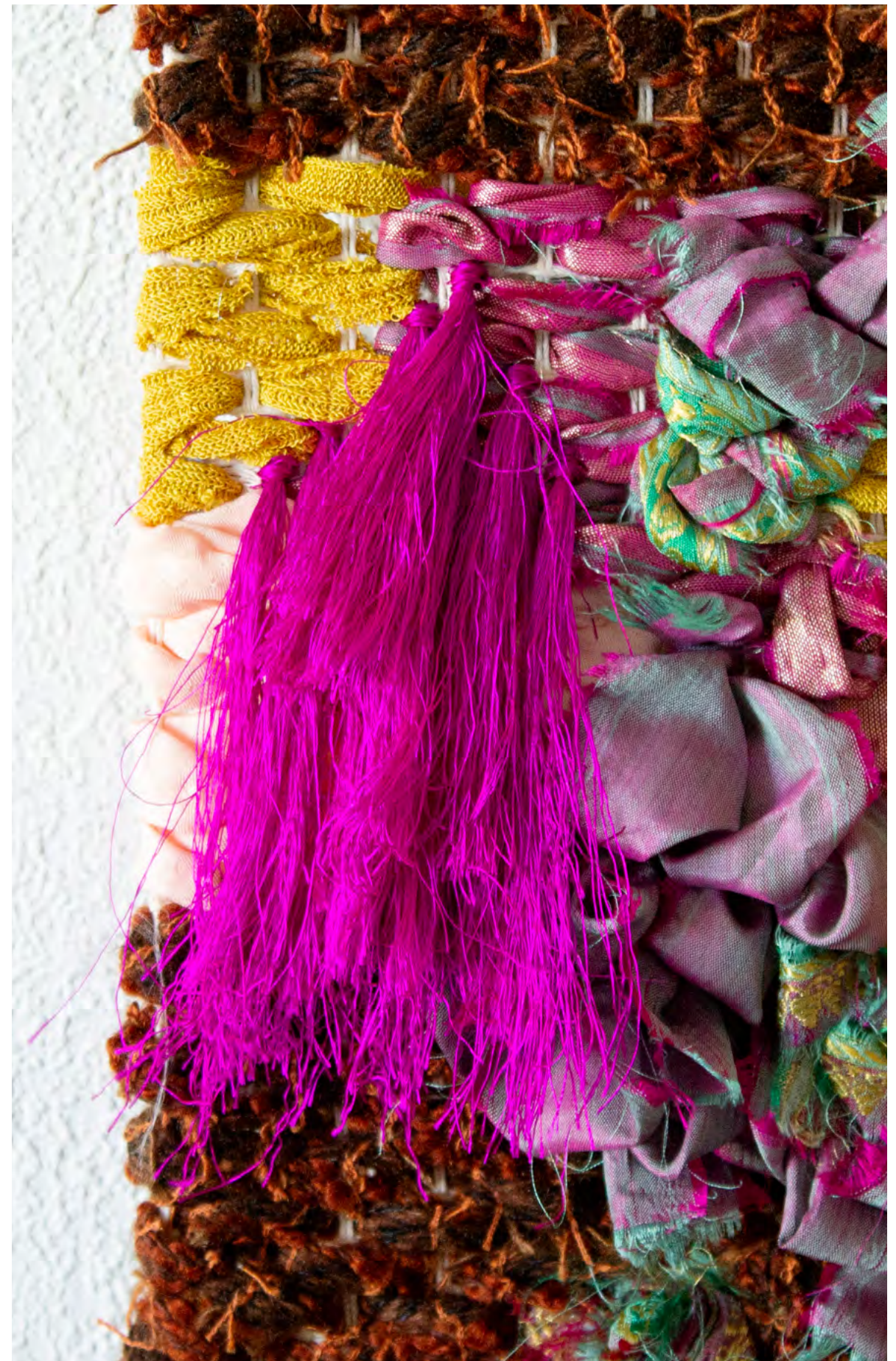

15. Yksityiskohta ryijystä Koralliruusu (2019).

3 PRODUKTIO

Opinnäytetyöni produktio on kaksi ryijyä, joita luonnostellessa toteutin kolme tekstiilitutkielmaa. Tutkielmat on toteutettu materiaaleilla, jotka läheiseni valitsivat minut mielessä pitäen. Tutkielmat on työstetty pohjakankaille intuitiivisesti, ilman ennalta toteutettua suunnitelmaa. Teosten valmistuttua valokuvasin niistä kaksi mielestäni mielenkiintoisinta kohtaa, joiden pohjalta ryijyt on toteutettu.

16. Yksityiskohta yhdestä ryijystä varten toteutetuista luonnoksista.

3.1 TUTKIELMAT

Solmin ja asettelin läheisteni valitsemat materiaalit pohjakankaalle siten, että ne noudattivat omaa esteettistä näkemystäni. Kyseessä oli yhteistyö, fuusio omaa näkemystä ja muiden näkemystä minusta. Materiaaleista, jotka oli valittu kuvaamaan minua, rakensin kolme kokonaisuutta, jotka oman makuni mukaan ovat kolme visuaalisesti viehättävintä yhdistelmää.

Tutkielmien tekniikan ja tyylin kehitin osana kandidaatin tutkintoni lopputyötä. Tuolin tutustuin perinteisiin suomalaisiin ryijyihin ja toteutin kaksi omaa ryijyä. Työstäessäni ryijyjä pohdin vaihtoehtoisia materiaaleja ryijyjen toteuttamiseen. Lopulta vein ajatusta kauemmas perinnetekstiilistä ja päädyin tekemään kokeiluja erilaisilla kankailla. Kuten ryijynukkia, solmin tutkielmissa kankaita harvalle kanavakankaalle. Käytännössä tuottamieni luonnosten perusrakenne on sama kuin ryijyssä, sillä solmu on samankaltainen. Eroavaisuuksia ryijyyn verrattuna on kuitenkin paljon. Materiaalina käytän eri levyisiä kankaita, kun taas ryijyissä käytetään perinteisesti melko saman paksuisia villalankoja. Ryijyissä edetään järjestelmällisesti rivi kerrallaan, kun taas luonnoksissani solmurivi saattaa olla nouseva tai laskeva. Myös solmitun kangasmateriaalin luonne ja tapa asettua pohjakankaalle on hyvin erilainen verrattuna perinteisiin ryijypintoihin.

17. Yksityiskohta yhdestä ryijyjä varten toteutetuista luonnoksista.

3.1.1 MATERIAALIT

Pyysin jokaista materiaalin valinnutta henkilöä kirjoittamaan lyhyen kuvauksen, miksi he valitsivat kyseisen kankaan ja miten se muistuttaa minusta. Materiaaleja (kuvat 18-28) valittiin niiden tekstuurin, värien ja kuosien vuoksi. Kukaan ei maininnut tehneensä valintaa tunnun perusteella.

*"Herkkä vaaleanpunainen kangas
kuvaa sinua."*
- Mummi

18.

**Nostaa etutassun polvelleni ja tuijottaa
lempeästi kaivaten rapsuja.**
- Konstantin -koira

19.

*"Narun väri henkilöityy mielessäni vahvasti
Nanaan. Se on pilkahdellut tasaisesti esiin
hänen ilmaisussaan, milloin huolellisesti puna-
tuilla huulilla, vaatteiden kuoseissa, tai Nanan
omassa suunnittelutyössä. Naru ja sen tekstuuri
muistuttavat minua käsillä tekemisestä, ryijyjen
solmimisesta aina nyöristä itse taiteiltuun koru-
un, jonka sain joskus häneltä lahjaksi."*
- Ystävä

20.

*"Värit ja kuviointi tuo mieleen sinut.
Huivi on mielestäni taiteellinen, kuten sinäkin"*
- Ystävä

21.

*"Kangas on Nana, koska Nana ottaa luonnosta
vähän juttuja ja lisää siihen värejä kunnioittaen
kuitenkin yksinkertaisten asioiden kauneutta.
Jotenkin näin mä sen nään."*
- Ystävä

22.

“Ajattelin sua kun valitsin kankaan, koska se on syksyn väri ja me monta vuotta vietettiin yhdessä syksyn avajaisia”

(Syntymäpäivämme ovat syyskuun alussa ja niiden juhlistaminen on aina merkinnyt meille myös syksyn aloitusta, joka on lempi vuodenaikamme.)

- Ystävä

23.

“Siinä (kankaassa) oli kiiltävää koristavaa vivahdetta. Samaa hienoutta, mitä pikku Nanassakin on. Ja siksi toiseksi Nanalla on paljon tummia vaatteita.”

- Papa

24.

“Valitsin tämän kankaan, sillä vaikka sei ei värinsä puolesta kuvastakaan sinua, niin laadukas, Suomessa valmistettu kangas ja siinä käytetty kaunis graafinen kuvio tuovat mieleeni sinut.”

- Ystävä

25.

“Kiinan dynastioissa keisarin väri, kosmisen tasapainon synnyttäjä, arjen liturgiaväri, buddhalaisuudessa maallisista murheista vapautumisen symboli ja sarjakuvassa uteliaan ja innokkaan pesusienien väri. Päälle puetuna keltainen kuvastaa kantajansa avoimuutta ja vilpittömyyttä. Valitsin kankaan värin kuvastamaan siskoä”

- Sisko

26.

“Tässä vihreässä on temperamenttia ja luonnetta, vai onko se kuitenkin turkoosi? Myös Anastasiassa on monta puolta, sähkökyyttä ja vivahteita sekä välkettä. Jos Nana olisi kangas niin ehdottomasti tämä.”

- Äiti

27.

“Valitsin tämän kankaan, koska pidän sen väreistä ja voin kuvitella sinun käyttävän vaatetta, missä olisi tämä kuosi. Kangas kuvastaa sinua, sillä käytät usein vaatteita, missä on hehkuvia värejä ja makeita kukkakuoseja.”

- Ystävä

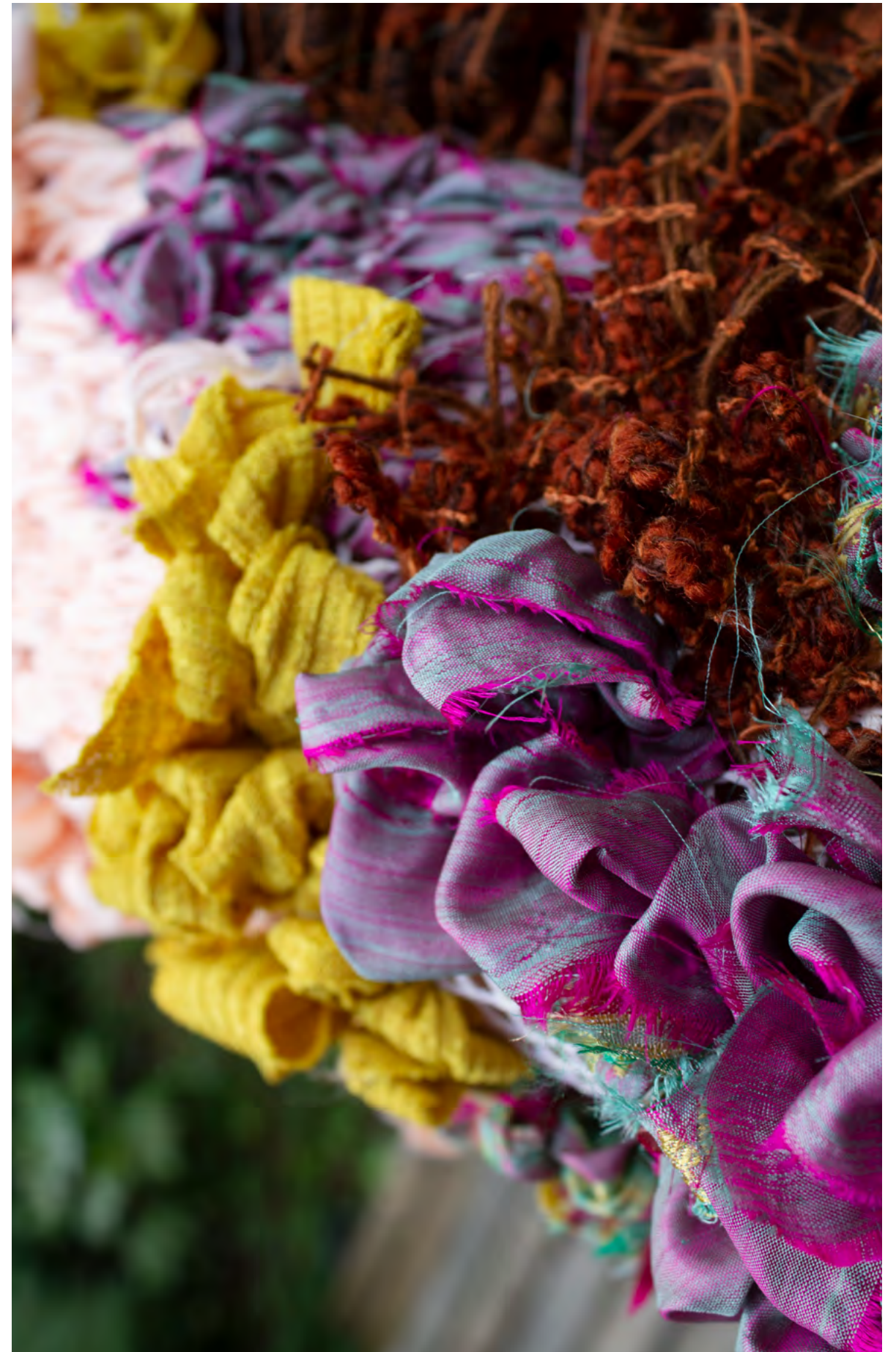

28.

Lähes kaikki valitut materiaalit olivat second hand -tuotteita. Useimmat materiaaleista valittiin siten, että menimme yhdessä kirpputorille, missä pyysin henkilöä valitsemaan minulle materiaalin. Tehtävänanto oli olla katsomatta tuotetta ja sen funktiota, vaan pelkästään materiaalia, tekstuuria, kuosia ja värejä. En suostunut kommentoimaan tai antamaan vihjettä siitä, miellyttikö materiaali minua vai ei. Ystävänäni tarkasteli kirpputorilla kangasta josta tiesi, ettei se olisi minun makuuni. Hän totesi materiaalivalinnan noudattavan tehtävänantoani, koska se tuo minut mieleen olemalla täysin tyylini vastainen. Onneksi kyseinen kangas lopulta jäi kirpputorille.

Sen sijaan, että materiaalit ja värit ovat täydellisesti tekijän maun mukaisia, ne ovatkin muiden näkemys tekijästä. Kukaan ei valinnut materiaalia, mikä ei ollut mielestäni miellyttävä. Tämä yllätti. Alussa epäilin, että tämän kaltainen työskentelytapa ei olisi miellyttävä, koska materiaalit ja värit ovat tekemisessäni tärkeässä roolissa. Myös materiaalien valitseminen on minulle huomattavan iso osa inspiroivaa työprosessia. Huolestuin kun pohdin mahdollisuutta, että joutuisin työskentelemään materiaaleilla, jotka eivät esteettisesti itseä miellytä. Valittujen materiaalien skaala oli monipuolinen ja osa materiaaleista olivat sellaisia, mitä tuskin olisin itse osannut valita. Alussa jopa vieroksuin muutamaa materiaalia ja suunnittelin niille melko huomaamatonta roolia tutkielmassa. Lopulta eräs näistä materiaaleista muodostui yhdeksi suosikeistani, kun se kauniisti täydensi tutkielmien värikokonaisuutta. Ystävänäni tiesi minusta jotakin, mitä en itse tiennyt.

29. Yksityiskohta yhdestä ryijyjä varten toteutetuista luonnoksista.

3.1.2 SUUNNITTELU

Päätin tutkielmissa käyttää jokaista valittua kangasta. Niiden laajan värikirjon vuoksi suunnittelin kolme erilaista kokonaisuutta sen sijaan, että olisin käyttänyt kaikkia materiaaleja samassa kokonaisuudessa. Tämä päätös siksi, että halusin olla uskollinen omalle näkemykselleni ja tyyllilleni, vaikka materiaalien valintaan en vaikuttanut. Jakamalla materiaalit pienempiin kokonaisuuksiin pystyin luomaan kolme erilaista luonnosta. Sain enemmän vapautta suunnitella lopputulosta, kuin jos olisin päättänyt käyttää kaikkia materiaaleja yhdessä luonnoksessa. Toki lopputulokseen yhdessä luonnoksessa olisi vaikuttanut se, miten runsaasti olisin päättänyt eri materiaaleja käyttää. Kun jaoin materiaalit kolmeen eri kokonaisuuteen, päättäväisyyttä lopputulokseen oli enemmän.

Materiaalien sommittelu kolmeen ryhmään oli eräänlaista ongelman ratkaisua, kun materiaalien riittoisuus oli rajallista. Jotakin kangasta olisin halunnut käyttää enemmän, mutta sitä riitti pelkästään aksenttiväriksi. Eräs väri olisi sopinut täydellisesti kahteen kokonaisuuteen, mutta ei runsain määrin. Piti päättää, käyttäisinkö sitä runsaasti yhdessä luonnoksessa, vai aksenttivärinä kahdessa luonnoksessa.

Asettelin kankaita erilaisiksi kokonaisuuksiksi valkoiselle taustalle ja otin valokuvan aina, kun löysin ihastuttavan kombinaation (kuvat 30-32). Pyrin sommittelemaan kankaat valokuvissa siten, miten ne voisivat esiintyä myös lopullisessa luonnoksessa. Lopuksi kävin läpi valokuvat erilaisista materiaalien sommitelmista ja valitsin kolme lopullista. Käytin valokuvia suuntaa antavana materiaalina, kun solmin ja sommittelin tekstiilejä pohjakankaisiin. Valokuvat osoittivat luonnosten vallitsevat materiaalit, sekä miten yksittäiset kankaat jakautuivat kolmessa luonnoksessa.

30.

31.

32.

3.1.3 TYÖSKENTELY

Koska materiaaleja oli laidasta laitaan, niitä oli erilaista työstää. Paksu kudottu villakangas sai ranteet särkemään, kun taas ohuita pehmeitä hapsuja oli miellyttävä pujotella kanavakankaan läpi.

Muutama kangas loppui kesken, koska materiaaleja oli rajattu määrä. Tämä pakotti tekemään kompromisseja luonnostelussa. Lopputulos poikkesi oletetusta.

Valokuvaaminen oli osa suunnitteluprosessia. Kuvaamalla materiaalisommitelmat suunnittelin etukäteen luonnosten suuret linjat, jotka osoittivat miten materiaalit ja värit jakautuisivat kolmessa luonnoksessa. Tätä lukuun ottamatta, teosten työstäminen solmimalla tapahtui intuition varassa ja aina siinä hetkessä. Pinnan struktuuriin vaikuttivat sen hetkinen mieliala ja kärsivällisyys. Kun tunsin itseni rauhalliseksi ja ahkeraksi saatoin työstää enemmän pikkutarkkaa pintaa, kun taas kiireisenä päivänä solmin isompia, enemmän pintaa peittäviä solmuja ja etenin tehokkaammin.

Työstin kaikki luonnokset pääasiassa illalla, päivän päätteksi. Nautin niiden työstämisestä ja se oli miellyttävä tapa päättää päivä. Rauhotuin tekstiilien, värien ja ajatusteni äärellä. Vähälän (2003) mukaan käsillä tekeminen materiaalien ja värien parissa lisää mm. mielikuvitusta ja myönteisiä mielentiloja (Vähälä 2003, 187).

33. Keskenräinen luonnos.

3.1.4 LOPPUTULOS

Lopputulos on onnistunut. Kolme seinävaatetta (kuvat 34-36) ovat luomuksia mukavuusalueeni ulkopuolelta. Jos olisin itse valinnut materiaalit, lopputulema olisi varmasti ollut tunnistettavasti minun tekemä ja siksi osittain ennalta arvattavissa. Muiden valitsemat materiaalit oli haastavaa asetella kokonaisuuksiksi siten, että ne miellyttivät omaa silmää.

Päätin luonnoksissa käyttää kaikkien valitsemia kankaita, sillä halusin jokaisen henkilön, jonka osallistumista pyysin, olevan läsnä niissä. Tämä aiheutti kompromisseja materiaalien käytössä ja sommittelussa, mikä synnytti mielenkiintoisen lopputuloksen.

Tämän kaltainen tapa luonnostella, kun joku muu on valinnut materiaalit, oli itselle ehdottomasti antoisaa ja aion toteuttaa tämän tyyppistä luonnostelua myös tulevaisuudessa. Se johdatti odottamattomaan lopputulokseen ja päädyin luomaan jotakin itselle epätyypillistä. Pyysin henkilöitä valitsemaan materiaalit siten, että ne jollakin tapaa kuvaavat minua tai muistuttavat minusta. Seuraavalla kerralla tehtävänanto materiaalin valitsijalle voisi olla jotakin muuta. Tehtävä voisi olla löytää materiaali, joka kuvaa tunnetta, kuten nostalgia tai ilo. Teema voisi olla myös jotakin konkreettisempaa.

34. Luonnos 01, 50 cm x 50 cm

35. Luonnos 02, 50 cm x 50 cm

36. Luonnos 03, 50 cm x 50 cm

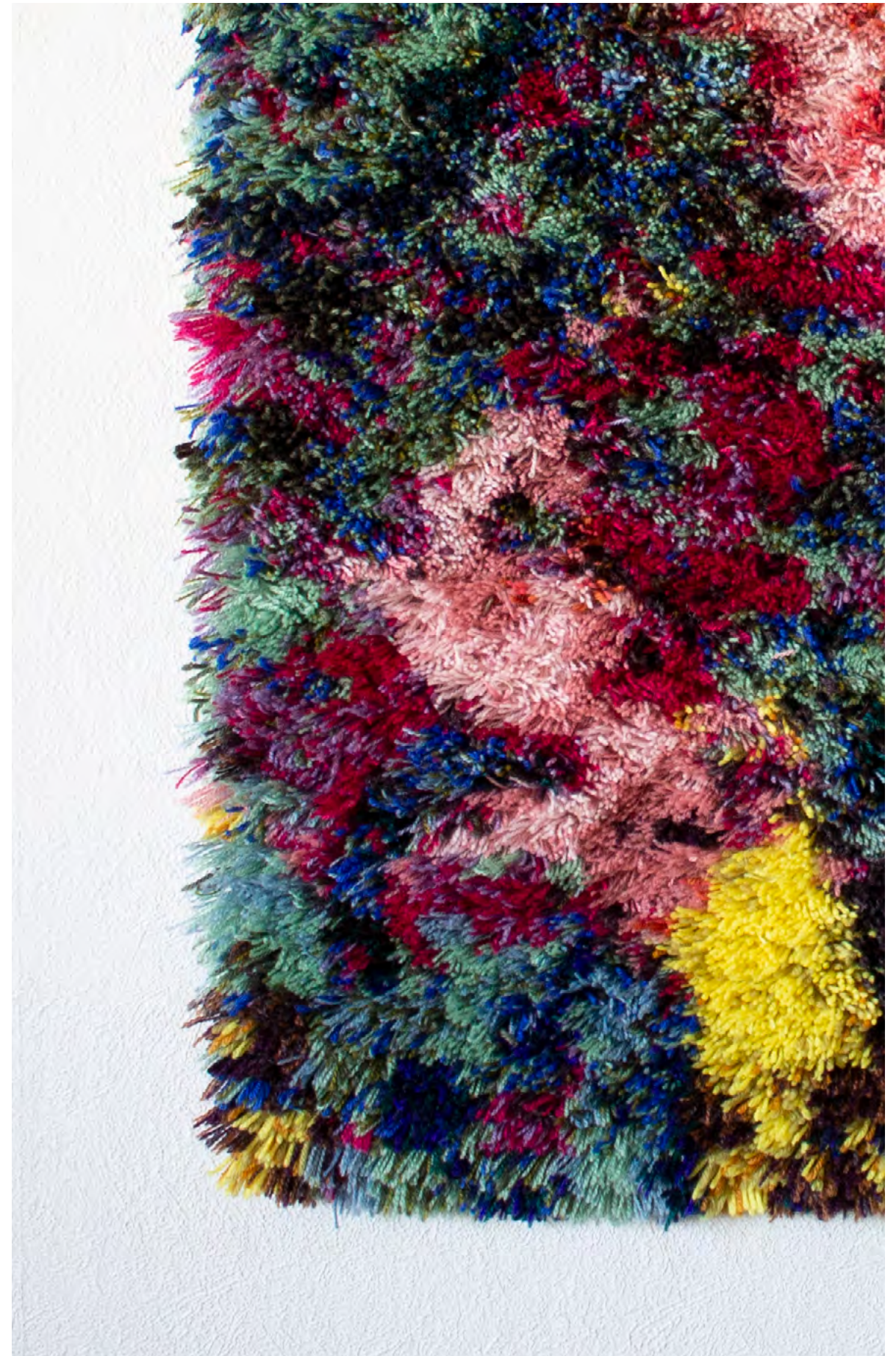

3.2 RYIJYT

Sana ryijy tulee muinaisesta skandinaavisesta sanasta "ru" tai "ry", joka tarkoittaa takkuista ja karheaa. Ryijy on tekstiili, jonka rakenne koostuu kudottuun pintaan solmituista nukista. Yksi nukka rakentuu langan pätkistä, jotka perinteisesti peittävät vain toisen puolen matosta. Ryijyteknikka on sukua itämaisille matoille. (Svinhufvud, 2009, 9)

Ensi kosketukseni ryijyjen solmimiseen tapahtui lapsena mökillä, kun solmimme siskon kanssa isoäidin tekemien neuleiden jämälangoista pieniä ryijyjä. Varsinaisten ryijyjen solmimisen opin kandiopintojeni opinnäytetyötä tehdessä. Tuolloin toteutin isoäidin kanssa yhteistyönä suunnitteluprojektin, jonka lopputulos oli kaksi yhdessä toteutettua perinteistä ryijyä. Isoäiti toimi perinteisen käsityötekniikan asiantuntijana ja itse toimin suunnittelijana. Isoäiti opetti perinteisten ryijyjen valmistuksen, materiaalivalintoja myöten, ja itse toin suunnittelutyölläni visuaaliseen lopputulokseen omaperäistä suunnittelujälkeäni. Maisterityössäni palaan ryijyjen äärelle hieman kokeneempänä ryijysuunnittelijana.

Tyyliini suunnitella ryijyjä, on vaikuttanut suuresti kandidaatin opinnäytettä varten suoritettu tutkimustyö. Tuolloin perehdyin ryijyjen historiaan, tunnettuihin ryijyjen parissa työskennelleihin tekstiilitaiteilijoihin sekä erilaisiin ryijymalleihin, perinteisistä moderneihin. Suomalaisen tekstiilitaiteilijan Uhra Simberg-Ehrströmin (1914 - 1979) maalaukselliset väriryijyt, joista hänet erityisesti muistetaan, vaikuttivat vahvasti omaan suunnittelutyöhöni ryijyjen parissa. (Priha, 2006) Vaikutus näkyy ryijyissäni siten, että niissä ei ole selkeitä muotoja, vaan väri on selvästi pääosassa. Värialueet sulautuvat toisiinsa, kun yhdessä nukassa käytän useita erivärisiä lankoja. (kuva 37)

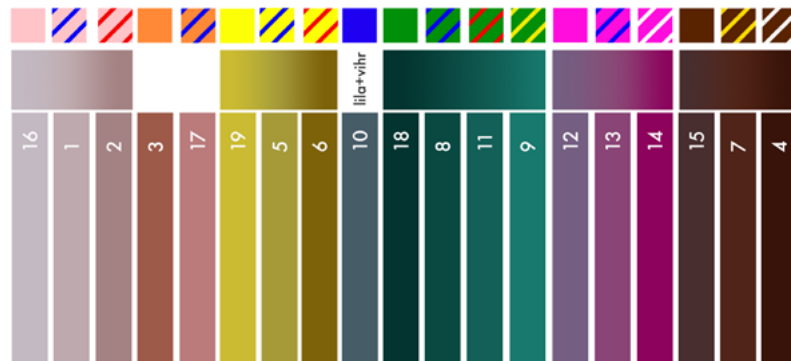

37. Yksityiskohta valmiista ryijystä.

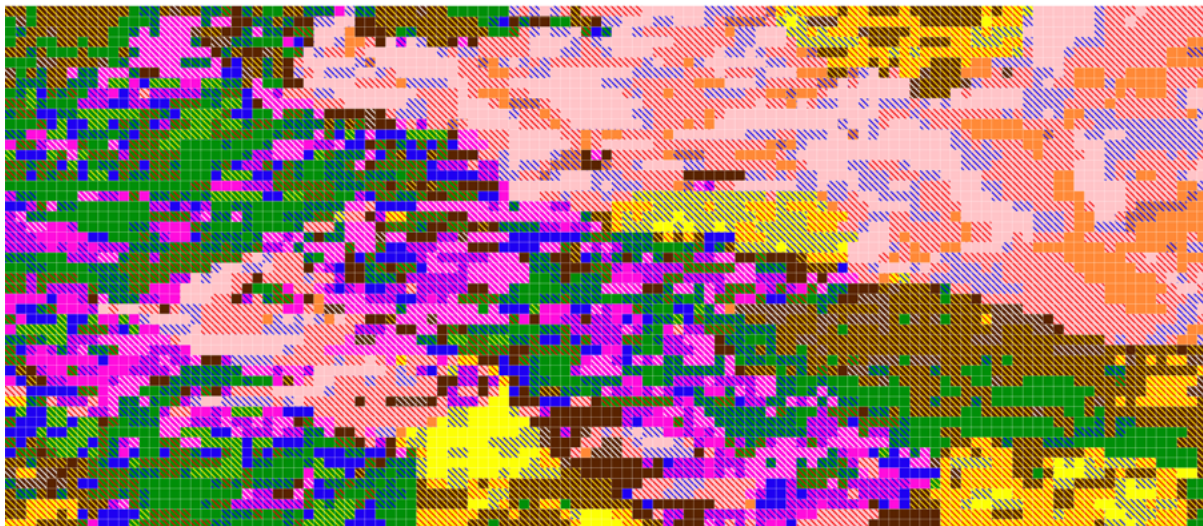

38. Yksityiskohta luonnoksesta.

39. Kuvio, joka osoittaa nukkakartan pintoja vastaavien lankojen värit.

40. Nukkakartta, joka osoittaa jokaisen nukan paikan pohjakankaalla.

3.2.1 SUUNNITTELU

Tutkielmissa jotka toteutin muiden valitsemilla materiaaleilla, on tekstiilien luomaa veistoksellista kolmiulotteisuutta, mitä on vaikea perinteisellä ryijymateriaalilla ja -tekniikalla toteuttaa ryijyissä. Pohdin miten tuoda kyseistä luonnosten rakennetta ryijyihini. Luonnosten omalaatuista kolmiulotteisuutta voisi välittää ryijyihin rakenteen sijaan värien avulla: toteuttamalla luonnosten valoja ja varjoja ryijyn erilaisilla nukkakombinaatioilla. Luomalla väriliukuja ja gradientteja, voisi mahdollisesti toteuttaa ryijyn pintaa siten, että se kuvaa luonnosten korkeuseroja.

Rakentavat keskustelut ohjaajieni kanssa autoivat näkemään, että olin luonut itselle tehtävänannon, minkä mukaan koko luonnos tulisi kuvata ryijyssä. Olin jumissa tässä ajatuksessa, kun minulle huomautettiin, että luon itse säännöt opinnäytetyölleni, eikä ole estettä käyttää vain osaa luonnoksista kun suunnittelen ryijyä. Sen lisäksi, että aikaisemmin olin valokuvannut luonnokset kokonaisina, kuvasin nyt myös pelkästään yksityiskohtia niistä. Valokuvasin luonnoksia ulkona luonnon valossa kinnittäen huomiota valoihin ja varjoihin. Kuvasin luonnoksia myös vaakatasosta sen sijaan, että olisin kuvannut niitä vain kohtisuoraan.

Koska opinnäytetyössäni pohdin hitaiden tekstiilien tuottamia positiivisia tuntemuksia niiden tekijöissä, oli tärkeää että myös isoäiti kokisi työskentelymme miellyttäväksi ja nautinnolliseksi. Siksi valitsimme lopulliset ryijysuunnitelmat yhdessä, jotta työstäisimme tekstiiliä, minkä värit ja muotoilu miellyttävät meitä molempia. Valitsin neljä mielenkiintoisinta valokuvaa, joista tein väriyhennysten avulla karkeat luonnokset tulevista ryijyistä. Lyhyen suunnittelupalaverin jälkeen olimme samaa mieltä siitä, minkä ryijysuunitelman toteuttaisimme.

Rakensin valokuvan pohjalta nukkakartan ryijyä varten (kuva 38). Kartta osoitti jokaisen nukan, eli lyhyistä langan pätkistä koostuvan tupsun, paikan pohjakankaalla (kuva 40). Tulostin kartan kolmen vaakasuoran A3-levyiselle paperille, jotta myös isoäidin silmät erottivat ruutujen erilaiset kuviointit.

Alkuun suunnittelin vain yhden ryijyn ja vasta sen valmistuttua suunnittelin sille parin. Ensimmäisessä ryijyssä oli 19 erilaista nukkakombinaatiota, eli lankatupsulajitelmaa, sekä runsaasti erilaisia yksittäisiä nukkia rivissä. Työskentely saattoi olla todella hidasta, sillä ajoittain ryijyä tehdessä lankaa tuli vaihtaa lähes joka nukan jälkeen.

Isoäiti ehdotti, että seuraavassa ryijyssä voisi olla vähemmän yksittäisiä nukkia, joten otin asian huomioon suunnitteluvaiheessa. Koska runsaat yksittäiset nukat luovat mielestäni mielenkiintoisen ja elävän pinnan, en halunnut luopua niistä kokonaan. Ensimmäistä ryijyä solmimme isoäidin kanssa siten, että kankaan keskellä vertikaalisti meni raja, joka erotti työskentelyalueemme. Isoäiti solmi vasenta puolta ja minä oikeaa. Toisen ryijyn solmukarttaa suunnitellessa jaoin ryijykartan jo etu käteen samalla tavalla vertikaalisti kahteen osaan. Poistin isoäidin puolelta lähes kaikki yksittäiset nukat ja korvasin ne yhtenäisemmällä nukkarivillä. Näin meillä oli oma personoidut työskentelyalueet, sillä minua yksittäisten nukkien kanssa työskentely ei juuri haitannut. Tämänkaltaisessa käsityössä tietty määrä haastetta luo onnistumisen tunnetta, mutta liika tekee siitä rasittavaa ja vie pois mielihyvää. Koska työstimme samaa teosta, minkä työprosessin tavoite on olla molemmille nautinnollinen ja ihana, joten nukkakartan tuunaaminen oli oleellista.

Ensimmäisen ryijyn valmistuttua huomasin ison eron pinnalla, jossa oli käytetty vain ohuempaa villalankaa verrattuna pintaan, jossa jokaisessa nukassa oli vähintään yksi paksumpi villalanka. Tästä syystä toisen ryijyn lankoja suunnitellessa pyrin laittamaan jokaiseen nukkaan vähintään yhden paksumman langan, tai vaihtoehtoisesti lisäsin ohuiden lankojen määrää yhdellä ylimääräisellä. Toisen ryijyn nukkien lankakombinaatioiden suunnittelu oli huomattavasti miellyttävämpää, sillä tällä kertaa osasin paremmin arvioida valintojeni lopputuloksen valmiissa ryijyssä. Ensimmäisen ryijyn kohdalla oli enemmän arvailua ja epävarmuutta, kun taas seuraavan ryijyn kohdalla olin hieman itsevarmempi. Toiseen ryijyyn halusin tuoda enemmän kontrastia tummimman ja vaaleimman värin välille, joten sekoitin nukkatupsuihin mustaa ja valkoista.

41. Nukkakartta ja valmiiksi suunnitellut nukkien lankakombinaatiot

42. Yksityiskohta ryijystä Kirpeä meri (2020)

3.2.2 MATERIAALIT

Ryijyissä käytimme perinteisiä materiaaleja, eli villalankoja sekä ryijyä varten kudottua pohjakangasta, sillä halusin luoda perinnetekstiilin ja nykyaikaisen muotoilun kontrastin. Teema on osuva myös siinä mielessä, että isoäiti työparinani me edustamme näitä kahta teemaa. Isoäiti tuo ryijyihin oman näkökulmansa ja asiantuntevan osaamisensa perinnetekstiilien parissa, kun taas itse tuon suunnittelutaidoillani ja väriyhdistelmilläni modernimpaa otetta ryijysuunnitteluun. Ryijyjen pohjakankaat ovat varta vasten ryijyjä varten kudottu ja ne on hankittu *Suomen Perinnetekstiilit Oy* -yritykseltä. Kankaiden loimet ovat pellavaa ja kude villaa. Ryijyissä on 51 riviä nukkaa, joista jokaisella rivillä on 117 nukkatupsua.

Ryijyissämme on käytetty pelkästään puhtaita villalankoja, yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Ensimmäisen ryijyn yksi keltaisista langoista on 75 % villaa ja 25 % polyamidia. Se oli mielestämme ainoa tarpeeksi kirkas keltainen lanka, mitä löysimme Helsingin lankamyymälöistä. Halusin käyttää ryijyssä mahdollisimman kirkasta keltaista, joka muistuttaisi sitruunaa. Novitan Moomin -lanka oli ainoa, mikä oli lähinnä tätä väriä, joten päätimme tehdä poikkeuksen yhden langan kohdalla.

Aloitin nukkien lankakombinaatioiden suunnittelun käymällä läpi jo olemassa olevat lankavarastomme. Lähes kaikki ryijyjen päävärit ostettiin uudet, sillä niitä kului työhön runsaasti. Ryijyissä on vain muutamia nukkatupsuja, missä on käytetty pelkästään yhdenlaista lankaa. Halusin ryijyihin vivahteikkaita ja väriyksiltään rikkaita pintoja, joten yhdistelin reippaasti eri värisiä lankoja yhteen nukkaan.

3.2.3 TYÖSKENTELY JA YHTEISTYÖ

Ryijyjen solmimista varten perustimme työskentelypisteen isoäidin luokse. Yhdessä työskentely oli meille jo entuudestaan tuttua edellisten ryijyjen myötä, joten yhteinen sävel löytyi nopeasti. Solmiessa tunnit kuluivat nopeasti ja ensimmäisellä kerralla istuin ryijyn äärellä neljä tuntia solmien. Nähdessäni, miten ryijy alkoi rakentua pohjakankaalle, innostuin jatkamaan. Odotimme jo ensimmäisistä solmuista lähtien sitä, miltä lopullinen työ näyttäisi. Vaikka toimimme ennalta määrätyn piirustuksen mukaan, ryijyn lopputulemaa ei siitä huolimatta pystynyt täydellisesti ennustamaan. Värien lopullisen asettumisen ryijyyn näki vasta, kun nukkia oli solmittu enemmän ja pintaa oli rakentunut jonkin verran. Koska nukissa on sekoitettu runsaasti eri värejä, ryijyt näyttävät erilaisilta läheltä ja kaukaa. Läheltä katsottuna jokainen lanka erotuu, kun taas kaukaa katsottuna näkee pääasiassa värisävyjä ja -liukuja. Tällöin eri väriset langat sulautuvat toisiinsa ja luovat yhtenäisempiä värialueita.

Olimme molemmat erityisen tyytyväisiä lankojen väryksiin ja ihastelimme niitä jatkuvasti. Tämä motivoi meitä myös työstämään ryijyjä, sillä kauniita lankoja oli miellyttävä hypistellä. Ajoittain emme malttaneet lopettaa solmimista, kun siihen oli ensin ryhtynyt. Olin tyytyväinen siihen, että värien valinta onnistui ja ne olivat molempien mieleen. Yhteistyömme päämäärä ei ollut pelkästään toteuttaa ryijyjä nopeasti valmiiksi, vaan tekemisestä oli tarkoitus myös nauttia ja innostua.

Halusin ryijyissä näkyvän luonnosten kolmiulotteisuuden. Villatekstiilin rakentuessa rivi riviltä paljastui, miten efekti oli onnistunut. Tämä motivoi jatkamaan, kun malttamattomana halusin nähdä enemmän ja enemmän. Myös tietyt värit kannustivat työstämään ryijyä eteen päin. Esimerkiksi jos herkullisen värinen keltainen lanka oli vasta muutaman rivin päässä, pyrin saamaan edelliset rivit ripeästi valmiiksi, jotta pääsin vihdoinkin työstämään keltaista. Vaikka ryijyjen solmiminen oli aikaa vievää, se ei ollut liian hidasta, eikä kiinnostus lopahtanut. Vaikeusastetta oli tarpeeksi ja ryijy vaati kärsivällisyyttä juuri oikeissa määrin, että se piti innostuksen ja mielenkiinnon yllä loppumetreille asti. Työskentely eteni yllättävän nopeasti, eikä urakka tuntunut läheskään niin suurelta, kuin mitä se todellisuudessa oli. Mainittakoon myös, että isoäidin osuus solmimisesta oli suurempi kuin omani, mutta myös hän allekirjoittaa aikaisemman lauseeni.

Koska työstimme ryijyjä isoäidin luona, vietimme paljon aikaa yhdessä ja keskustelimme kaikesta liittyen käsitöihin ja etenkin siitä, mitkä ovat niiden merkitykset meille. Isoäiti totesi usein, miten hänelle ei tule koskaan tylsää, sillä aina voi neu-loa, eikä tarvitse olla joutilaana. Hän on lukenut paljon käsillä tekemisen positiivisista vaikutuksista ja kertoi niiden harjoittavan muistia. Se että tiedostaa käsitöiden positiiviset vaikutukset on hänelle osa motivaatiota, kun haluaa pitää itsestä huolta, välttää tylsistymistä, sekä kaipaa jotakin, mistä innostua. Kysyin isoäidiltä, onko käsitöissä tärkeämpää tekeminen vai lopputulos? Hän toteaa niiden olevan yhtä tärkeitä, eikä muista koskaan jättäneensä käsityötä kesken. Isoäiti kertoo nauttivansa siitä, kun saa kauniin neuleen valmiiksi ja lopputulos on onnistunut. Hämmästyin ja ihmettelen voiko tosiaan olla niin, että yksikään käsityö ei ole jäänyt kesken. Ei kuulemma ole. Itse olen täydellinen vastakohta, sillä olen joutunut opettelemaan kärsivälliseksi, jotta saisin edes joka toisen aloitetun projektin valmiiksi. Innostun helposti ja se myös laantuu myös yhtä nopeasti, kun pian keksin jo seuraavan kohteen mikä kiinnostaa vielä enemmän. Ajoittain mielenkiintoni saattaa lopahtaa, kun huomaan että käsityö ei enää tarjoa haasteita ja osaisin saattaa työn loppuun, jos vain olisin kärsivällinen. Tässä vaiheessa usein lasken työn käsistäni, totean että teen sen myöhemmin valmiiksi ja aloitan jotakin uutta. Jos käsitöissä tulee valita väri tai tuntu, isoäiti valitsee värin ja toteaa ”mieluiten räikeä”. Tässä kohtaa olemme taas samalla aallonpituudella.

Värit olivat meille tärkeä osa työprosessia ja kommentoimme niitä jatkuvasti. Pohdimme, mitä väriä on miellyttävintä työstää ja mitä olisi pitänyt olla enemmän. Usein värit toivat mieleen muistoja tai esineitä, joihin keskustelu karkasi. Isoäiti saattoi usein huomauttaa, että jokin lanka muistutti häntä neuleesta, jonka oli neulonut vuosia sitten. Tämän jälkeen aloimme pohtia, kenelläköhän perheemme naisista se on tällä hetkellä käytössä. Ajoittain värien ihastelu vei ajatukset saman väriseen esineeseen tai vuosia sitten saatuun kukkakimppuun, jonka värivivahteet näkyivät ryijyn nukkatupsuissa. Väriihin liittyy paljon muistoja, tunnelmia ja tarinoita. Ajatukset toimivat myös toisin päin, kun jonkin ajan kuluttua aloimme huomata arjessa samoja värejä, mitä käytimme ryijyssä. Eräs päivä vein isoäidille vaalean punaisia tulppaaneja, joiden hän hämmästyneenä totesi olevan täysin saman väriset kuin yksi ryijylangoistamme.

Koko työprosessin ajan spekuloidimme lopputulosta, mikä rivi riviltä alkoi hahmotua. Kommentoimme työmme jälkeä, pohdimme oliko ryijyssä näkyvä ero minun ja isoäidin käsialalla ja vähän väliä huomautimme, mikä oli uusi lempi kohta jo valmis-tuneessa pinnassa.

Koralliruusu (2019)

---

43. Koralliruusu (2019), 70 cm x 70 cm

Kirpeä meri (2020)

---

44. Kipeä meri (2020), 70 cm x 70 cm

3.2.4 LOPPUTULOS

Tapani luonnostella, toteuttaa tutkielmat läheisten valitsemista materiaaleista, koen olleen hedelmällinen. Pääsin lopputulokseen, mihin en olisi päässyt ilman työskentelytavan pakottamia kompromisseja. Olen tyytyväinen tuloksiin. Tutkielmat ovat jotakin, mitä en olisi osannut toteuttaa, jos olisin luonut oman värikartan ja saanut tinkimättä toteuttaa suunnitelmaani. Tämän kaltainen työskentely antaa tekijälle osittaisen vapautuksen päätöksistä, jotka liittyvät värien valintaan ja sommitteluun. Tekijällä ei ole täydellistä kontrollia työskentelyyn, mikä oli itselle jopa helpotus. Jätin välistä pitkät pohdinnat siitä, mitä värejä ja materiaaleja käyttäisin ja miksi. Sen sijaan odotin mielenkiinnolla, mitä materiaaleja minulle annettaisiin.

Ensimmäinen ryijy on valmiina kirkkaampi, kuin mitä osasin odottaa. Oletin kirkkaiden lankojen himmenevän enemmän, kun niitä sekoitti yhdessä nukkatupsussa vähemmän kylläisten värien kanssa. Ryijyn lopputulosta joutui ajoittain arvailemaan, vaikka käytössäni olikin ennalta toteutettu ja suuntaa antava luonnos. Alussa, kun valitsin lankoja, olin epävarma siitä, mikä olisi paras lanka ja paras nukkakombinaatio. Useaan otteeseen päädyimme isoäidin kanssa toteamaan, että jos meillä on käytössä vain kauniita materiaaleja, ei lopputulos voi mennä pahasti pieleen. Suunnittelin seuraavan ryijyn värityksen hieman harmonisemmaksi, jotta pääsimme työskentelemään kahden erilaisen värimaiseman kanssa. Se toi miellyttävää vaihtelua työskentelyyn, kun ryijyt eivät ole kovin samankaltaiset, jos tarkastellaan niiden väritystä.

Ensimmäisen ryijyn kohdalla opin myös, että nukkatupsut joissa oli vain ohuinta villalankaa muodostivat yllättävän litteän pinnan. Ensimmäistä ryijyä solmimme viidellä langalla. Jos langat olivat huomattavan paksuja, niitä saattoi olla vähemmän. Viiden langan lukumäärän otimme edellisistä ryijyistä, joita olemme yhdessä toteuttaneet. Kyseiset aikaisemmat ryijymme olivat värisävyiltään tummempia ja nähtävästi vaaleampi lanka, jota käytimme opinnäytetyön ensimmäisessä ryijyssä, luo helpommin litteän näköisen pinnan verrattuna samanlaisiin tummemman väriin lankoihin. Toista ryijyä aloittaessa päätimme laittaa neulan silmään kuusi lankaa ja tehdä tästä ryijystä hieman tiiviimmän.

Toisen ryijyn kohdalla kokeilin, miten vaikuttaa lopputulokseen, jos ryijyssä esiintyy mustaa ja valkoista. Tavoitteeni oli nähdä, miten tämä lisäisi ryijyn värimaailmaan kontrastia. Eniten toivoin valkoisen langan tuovan raikkautta vaaleanpunaisiin värialueisiin, ja mustan langan muilla värialueilla korostavan tätä efektiä. Valkoisen osuus vaaleanpunaisessa nukkatupsussa oli vain 1/4. Mielestäni valkoisen ja mustan langan lisääminen, tarkoituksena luoda enemmän kontrastia tummimman ja vaaleimman kohdan välille, oli toimiva ratkaisu.

Oli tärkeää, että tekoprosessi oli molemmille nautinnollinen ja inspiroiva. Sen päämäärä oli tarjota meille mahdollisuus pysähtyä, rentoutua ja ottaa aikaa itselle. Jotta tämä toteutui, värien ja materiaalien tuli olla molemmille mieluisat ja tekemisen vaikeusaste juuri sopiva. Alkuun valitsimme isoäidin kanssa yhdessä toteutettavat ryijyt useista luonnoksista, joita olin suunnitellut. Myös lankakaupassa kävimme yhteistuumin ja valitsimme molempien mielestä kauniita lankoja. Ensimmäisessä ryijyssä oli runsaasti yksittäisiä nukkia, mikä teki työskentelystä hidasta. Ajoittain lähes jokaisen nukan jälkeen tuli vaihtaa lankaa. Isoäiti toivoi seuraavaan ryijyyn vähemmän yksittäisiä nukkia. Jaoin toisen ryijyn kartan pystysuunnassa kahtia ja poistin vasemmalta puolelta lähes kaikki yksittäiset nukat, sekä lisäsin enemmän yhtenäisiä nukka-alueita. Tällöin langan väriä ei tarvinnut vaihtaa niin usein. Isoäiti työsti ryijyn vasenta puolta ja itse työstin oikeaa puolta, mihin en ollut tehnyt kyseisiä muutoksia. Keskelle pohjakangasta oli vertikaalisti pujoteltu villalanka, joka osoitti molempien reviirit. Lopputuloksessa ja valmiin ryijyn pinnassa yksittäisten nukkien karistaminen ei näy juuri ollenkaan, kun taas tekoprosessiin sillä oli suuri ero. Solmiminen oli isoäidille nyt miellyttävämpää.

Olemme molemmat erittäin tyytyväisiä lopputulokseen. Nimesimme ryijyt yhteistuumin siten, että niiden nimet koostuvat kahdesta sanasta, joista toisen valitsin minä ja toisen isoäiti. Näin olemme myös nimien puolesta molemmat läsnä teoksissa. Pohdimme sanoja, jotka tulivat meille mieleen, kun tarkastelimme ryijyjä isoäidin olohuoneen seinällä. Teokset saivat nimet *Kirpeä meri* (kuva 44) ja *Koralliruusu* (kuva 43).

4 YHTEENVETO

Tapani luonnostella ryijyt oli onnistunut ja aion toteuttaa tämän kaltaista luonnostelua myös tulevaisuudessa. Muiden valitsemilla väreillä työskentely toi minut pois mukavuusalueeltani. Koin tämän kaltaisen työskentelyn ajoittain ongelmanratkaisu tyyppiseksi, joka antoi itselle uusia ideoita, sekä tapoja nähdä ja tehdä asiat.

Produktion myötä opin lisää värienkäytöstä ryijyjen nukissa ja nyt hahmotan paremmin, millainen lopputulos on värivalinnoillani, sekä alkuvaiheen suunnittelutyöllä. Yhteistyö isoäidin kanssa sujui sulavasti. Olemme samanmielisiä, osaamme kompromissit ja ymmärrämme toisiamme hyvin. Lopputulos olisi mahdollisesti hieman erilainen jos olisin työskennellyt yksin, sillä valitsimme toteutettavat ryijyluonnokset yhdessä ja työskentelyn aikana teimme muutamia kompromisseja ja muutoksia, esimerkiksi värien suhteen. On kuitenkin vaikea sanoa, millä tavalla lopputulos olisi erilainen. Kävimme yhdessä antoisia keskusteluja siitä, mitä merkityksiä meille on hitailla käsityöillä. Isoäidin vuosikymmenien kokemukset ja käsityöiden muuttunut rooli hänen elämässään antavat eri näkökulman aiheeseen. Tämä tarjosi uutta perspektiiviä myös omaan ajatteluun.

Opinnäytetyöni myötä kasvatin ymmärrystä siihen, mitä produktioni kaltaisen käsityötekemisen aikana tapahtuu. Näihin asioihin on hyvä keskittyä, kun tulevaisuudessa työskentelen motivaationa myös hyvä olo ja nautinto. Kirjallisuuskatsauksen myötä kykenen kiinnittämään huomiota suotuisiin työskentelyolosuhteisiin, kun tavoitteenani ovat pysähtyminen ja rentoutuminen arjessa. Tämä tieto ja ymmärrys tulevat varmasti aina olemaan läsnä, kun tulevaisuudessa työstän samankaltaisia projekteja.

Aloittaessani opinnäytetyötäni, oli selvää että halusin jatkaa työskentelyä kehittämieni seinävaatteiden sekä ryijyjen parissa. Ajatus omakuvasta ja selfieistä seinätekstiilien visuaalisena teemana viehätti, joten perehdyin aiheeseen. Pohdinnat kehittivät ja lopulta päädyin kauemmas ja kauemmas konkreettisista selfieistä, jotka kuitenkin ovat edelleen läsnä tärkeänä lähtöpisteenä. Tunnollisena ihmisenä, joka noudatan jopa orjallisesti sääntöjä, itselle oli vaikea hellittää otetta alkuperäisestä selfie-teemasta ja antaa sen muuttua, jalostua ja irrottautua ensimmäisistä ajatuksista. Produktioni ei visuaalisesti viittaa selfieihin, vaan ne ovat läsnä kollektiivisen omakuvan lähtökohtana. Oivalsin omassa prosessissani sen, miten ensimmäiseen ajatukseen ei tule ankkuroitua liian vahvasti.

45. Yksityiskohta ryijyn työskentelyprosessista

LÄHTEET

KIRJALLISET LÄHTEET:

Atwood, M. (2005).
Penelopeia. Helsinki: Tammi.

Csikszentmihalyi, I. & Csikszentmihalyi, M. (1988)
Optimal Experience: Psychological studies of flow in consciousness.
Cambridge: Cambridge University Press.

Haveri, M. (2016).
Pehmeä taide. Helsinki: Maahenki Oy

Itten, J. (1961).
Värit taiteessa. Augsburg: Seiler & Jehle.

Pallasmaa, J. (2017).
Ajatteleva käsi: arkkitehtuurin eksistentiaalinen ja ruumiillinen viisaus.
Helsinki: ntamo

Raami, A. (2015).
Intuition unleashed: on the application and development of intuition in the creative process.
Helsinki: Aalto ARTS Books

Rautio, P. (2019).
Taide -lehti, numero 6/2019. Helsinki: Kustannus Oy Taide

Svinhufvud, L. & Viljanen, L. (2009).
Ryijy!, The Finnish Ryijy-Rug.
Helsinki: Designmuseo

Vähälä, E. (2003).
Luovan käsityöprosessin yhteydet psyykkiseen hyvinvointiin. Joensuu: Joensuun yliopisto.

INTERNET-LÄHTEET

Junttila, S. 2015:
Maisteri opinnäytetyö: Kädestä pitäen. Aaltodoc 2015.
< <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/18611> >
Haettu 17.4.2020

Kummala, S. 2018:
ITE-taiteilija kuvittaa kipeätkin kertomukset kankaalle. Satakunnan Kansa 22.3.2018.
< <https://www.satakunnankansa.fi/a/200828227> >
Haettu 15.11.2019

Karjalainen, T.:
Ullakaisa Kaarlelan taiteilijaesittely. Itenet-sivusto, päiväämätön.
< <http://itenet.fi/ite-taiteilijoita/kaarlela-ullakaisa> >
Haettu 15.11.2019

Lehto, O. 2018:
Maisteri opinnäytetyö: Tekstiilisuunnittelua taidegrafiikan välineillä. Aaltodoc 2018.
< <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/35872> >
Haettu 17.4.2020

Merz, L. 2015:
Maisteri opinnäytetyö: Tuhat ja yksi otusta - Kokeilevin luonnostelutekniikoin kohti intuitiivisempaa luomisprosessia. Aaltodoc 2015.
< <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/18108> >
Haettu 20.4.2020

Mäkelä, M. 2016:
Personal exploration: Serendipity and intentionality as altering positions in a creative proces. Empirica elokuu 2016.
< <http://empirica.aalto.fi/2016/08/personal-exploration> >
Haettu 17.4.2020

Priha, P. 2006:
Uhra Simberg-Ehrströmin biografia. Kansallisbiografia 9.10.2006.
< <https://kansallisbiografia.fi/kansallisbiografia/henkilo/8384> >
Haettu 21.4.2020

Pöllänen, S. 2014:
Käsityö voi antaa virkistystä sekä tasapainon ja elämän tarkoituksellisuuden tunnetta. Yle-uutiset 16.10.2014.
< <https://yle.fi/uutiset/3-7531915> >
Haettu 14.09.2019

Recycled Art -sivusto:
Aino Favenin taiteilijaesittely. Recycled Art-sivusto, päiväämätön.
< <http://recycledart.fi/faven/index.htm> >
Haettu 24.01.2020

Taitoliitto 2018:

Käsitöiden harrastaminen Suomessa -tutkimus 2018 julkaistu. Taitoliitto 7.11.2018

< <https://www.taito.fi/kasitoiden-harrastaminen-suomessa-tutkimus-2018> >

Haettu 21.4.2020

Väre, T. 2008:

Slow-liike kehottaa meitä elämään hitaammin. Yle 09.12.2008.

< <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2008/12/09/slow-liike-kehottaa-meita-elamaan-hitaammin> >

Haettu 13.11.2019

PAINAMATON LÄHDE:

Läheiset 2019 & 2020: Haastattelut

Rajala, Marjatta 2019 & 2020: Haastattelu

KUVAMATERIAALI:

9. Minna Soraluoman Ikonostaasi -teos (2006)

< https://4.bp.blogspot.com/-5iPsMiDK-XE/WNEczwrpaCI/AAAAAAAAAFJs/HCGRS0958swaonv76oZb7fxwii9p386fwCLcB/s640/IMG_20170320_210748.jpg >

Haettu 5.04.2020

11. Aino Faven, valaisin

< <http://recycledart.fi/faven/dahlia400.jpg> >

Haettu 24.01.2020

12. Aino Faven, kaulakoru01

< <http://recycledart.fi/faven/ainofavenneck2.jpg> >

Haettu 24.01.2020

13. Aino Faven, kaulakoru02

< http://recycledart.fi/faven/necklace%20_garland400.jpg >

Haettu 24.01.2020

1. - 8., 10, 14. - 46. ja kansikuva © Anastasia Poljatschenko

46. Yksityiskohta luonnoksesta

Anastasia Poljatschenko

TAITEEN MAISTERIN OPINNÄYTE

Master's Programme
in Fashion Clothing and Textile Design

Aalto-yliopisto
2020